

ŠTUDIJSKI KROŽKI

Letno poročilo

2000-2001

Ljubljana, december 2001

Andragoški center Republike Slovenije

PROJEKT: ŠTUDIJSKI KROŽKI

Analiza delovanja študijskih krožkov (v nadaljevanju ŠK) in študijskih krožkov Beremo z Manco Košir (v nadaljevanju BMK) v šolskem letu 2000-2001

Andragoški center Slovenije

Ljubljana, september 2001

Avtorici: Nevenka Bogataj (ŠK), Vilma Malečkar (BMK)

Priprava podatkov: Jasmina Oserban

Jezikovni pregled: Nevenka Kocijančič

Tehnično urejanje: Marjetka Petelin Zadnik

Projekt so financirali Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Ministrstvo za kulturo, Združenje založnikov in knjigotržcev, Zavod za gozdove Slovenije in sponzorji.

KAZALO

0	UVOD	5
I	ŠTUDIJSKI KROŽKI	7
I.1	STANJE IN SPREMEMBE ZA OBDOBJE 1993 - 2001	7
I.1.1	RAZVOJ ŠTUDIJSKIH KROŽKOV	7
I.1.1.1	RAZVOJ ŠTEVILA	7
I.1.1.2	RAZVOJ VSEBIN	8
I.1.2	KAKOVOST ŠTUDIJSKIH KROŽKOV	10
I.1.3	TIPI IN REGIONALNA PORAZDELITEV MATIČNIH ORGANIZACIJ	12
I.1.4	RAZVOJ OSEBJA ZA VODENJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV	15
I.1.4.1	ŠTEVILO USPOSOBLJENIH IN DELUJOČIH	15
I.1.4.2	DOPOLNILNO USPOSABLJANJE - IZPOPOLNJEVANJE	17
I.1.5	UDELEŽENCI ŠTUDIJSKIH KROŽKOV	18
I.1.5.1	STAROSTNA SESTAVA	1
I.1.5.2	SESTAVA PO SPOLU	19
I.1.5.3	IZOBRAZBENA SESTAVA	19
I.1.5.4	SESTAVA PO ZAPOSLOVITVENEM STATUSU	20
I.1.6	FINANCIRANJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV	20
I.2	SKLEPI	23
II	ŠTUDIJSKI KROŽKI BEREMO Z MANCO KOŠIR	26
II.1	PREDSTAVITEV IN RAZVOJ PROJEKTA ŠTUDIJSKI KROŽKI BEREMO Z MANCO KOŠIR	26
II.1.1	RAZVOJ ŠTEVILA ŠTUDIJSKIH KROŽKOV	26
II.1.2	VSEBINA DELA ŠTUDIJSKIH KROŽKOV BEREMO Z MANCO KOŠIR	27
II.1.2.1	OBRAVNAVANA LITERARNA DELA IN NAČIN DELA V KROŽKU	27
II.1.2.2	ŠIRJENJE BRALNE KULTURE V OKOLJE	28
II.1.3 REGIONALNA ZASTOPANOST ŠTUDIJSKIH KROŽKOV BEREMO Z MANCO KOŠIR	29
II.1.4 RAZVOJ OSEBJA ZA VODENJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV BEREMO Z MANCO KOŠIR	30
II.1.4.1	TEMELJNO USPOSABLJANJE MENTORJEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV BEREMO Z MANCO KOŠIR	31
II.1.5 UDELEŽENCI ŠTUDIJSKIH KROŽKOV BEREMO Z MANCO KOŠIR V OBDOBJU 1999 - 2001	32
II.1.5.1	STAROSTNA SESTAVA UDELEŽENCEV	33
II.1.5.2	IZOBRAZBENA SESTAVA UDELEŽENCEV	33
II.1.5.3	SESTAVA UDELEŽENCEV PO SPOLU	34
II.1.5.4	SESTAVA UDELEŽENCEV PO ZAPOSLOVITVENEM STATUSU	34
II.1.6 FINANCIRANJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV BEREMO Z MANCO KOŠIR V OBDOBJU 1999 - 2001	35
II.2	SKLEPI	37
III	POVZETEK IN PRILOGE	40

KAZALO SLIK IN PREGLEDNIC

Slika 1:	Razvoj števila študijskih krožkov v obdobju 1993-2000	7
Slika 2:	Razvoj števila študijskih krožkov v obdobju 1993-2001 glede na vsebino	8
Slika 3:	Razvoj števila študijskih krožkov v obdobju 1993-2001 glede na vsebino	8
Slika 4:	Razvoj števila študijskih krožkov v obdobju 1993-2001 glede na vsebino	9
Slika 5:	Razvoj študijskih krožkov po vrsti ustanov v obdobju 1993-2001	13
Slika 6:Razvoj števila študijskih krožkov v obdobju 1993-2001 glede na regionalno pripadnost organizacije, pri kateri potekajo študijski krožki	14
Slika 7:	Razvoj starostne sestave udeležencev študijskih krožkov v obdobju 1993-2001	18
Slika 8:	Razvoj izobrazbene sestave udeležencev študijskih krožkov	19
Slika 9: Razvoj sestave udeležencev študijskih krožkov po zaposlitvenem statusu v obdobju 1993-2001	20
Slika 10:	Razvoj števila študijskih krožkov Beremo z Manco Košir v obdobju 1999-2001	26
Slika 11:	Razvoj števila študijskih krožkov Beremo z Manco Košir v obdobju 1999-2001 glede na regionalno pripadnost	29
Slika 12:	Razvoj števila študijskih krožkov Beremo z Manco Košir v obdobju 1999-2001 glede na regionalno pripadnost	30
Slika 13:	Število udeležencev študijskih krožkov Beremo z Manco Košir v obdobju 1999-2001	32
Slika 14:	Razvoj starostne sestave udeležencev študijskih krožkov Beremo z Manco Košir obdobju 1999-2001	33
Slika 15:	Izobrazbena sestava udeležencev študijskih krožkov Beremo z Manco Košir v obdobju 1999-2001	33
Slika 16:	Razvoj sestave udeležencev študijskih krožkov Beremo z Manco Košir po spolu v obdobju 1999-2001	34
Slika 17:	Razvoj sestave udeležencev študijskih krožkov Beremo z Manco Košir po zaposlitvenem položaju v obdobju 1999-2001	35
Preglednica 1:	Dopolnilno usposabljanje vodij in mentorjev študijskih krožkov v obdobju 1993/2001	17
Preglednica 2:	Obseg sredstev za študijske krožke v obdobju 1999/2000	21
Preglednica 3:	Sofinancerji in sponzorji študijskih krožkov v letu 2000/2001	21

Študijski krožki so iskana oblika neformalnega učenja in druženja po celi Sloveniji, ki omogoča kakovostno preživljanje prostega časa, spodbuja razvoj socialnega kapitala, uveljavlja vseživljenjsko učenje, zmanjšuje funkcionalno nepismenost ter razvija civilno družbo.

Izvirajo predvsem iz velike motiviranosti in ustvarjalnosti odraslih, ki v študijskih krožkih lahko zadovoljijo svoje potrebe v zelo različnih osebnih in socialnih kontekstih. Najizrazitejše rezultate so študijski krožki doslej dosegli v ohranjanju kulturne dediščine. Po osemletnem uveljavljanju študijskih krožkov v različnih okoljih (ustanovah, ciljnih populacijah), z različnimi vsebinami in vlogami jih njihov pobudnik in koordinator, Andragoški center Slovenije, širi na področje bralne kulture.

Letno poročilo o delovanju študijskih krožkov tako letos prvič obsega dva ločena dela. V prvem so predstavljeni študijski krožki, v drugem pa študijski krožki Beremo z Manco Košir. Zaključujeta ga seznam študijskih krožkov z njihovimi izvajalci po krajih in povzetek temeljnih kvantitativnih podatkov za vse krožke skupaj. V grafični del poročila smo na željo uporabnikov prvič vključili vse numerične podatke.

V poročilu predstavljamo delovanje študijskih krožkov v šolskem letu 2000/2001, natančneje od 1. septembra 2000 do 31. avgusta 2001. Tudi tokrat obsega ključne kvantitativne podatke. Poročilo tako predstavlja posodobljeno in na interpretacijo osredotočeno nadaljevanje pregleda temeljnih kazalnikov osemletnega delovanja projekta Študijski krožki v Sloveniji, nadgrajenega z nekaterimi novimi razvojnimi smermi. Poročilo je napisano na osnovi:

- prijav študijskih krožkov (obrazcev ACSŠK/1 in ACSŠKBMK/1),
- poročil o delu posameznih študijskih krožkov (obrazec ACSŠK/8 s prilogami, ACSŠKBMK.....)¹.
- poročil o projektu Študijski krožki Andragoškega centra Slovenije (KLEMENČIČ 1995, KLEMENČIČ 1996, ČERNOŠA, MALEČKAR 1997, BOGATAJ 1999, MALEČKAR 1999, MALEČKAR 2000).

¹ Trije študijski krožki so bili dokumentirani po zaključeni izdelavi poročila, zato so njihovi podatki upoštevani le v skupnem številu študijskih krožkov in v skupnem številu udeležencev.

Več pozornosti smo letos posvetili komentarjem k posameznim podatkom in sklepnim ugotovitvam.

Podatki so predstavljeni in interpretirani primerjalno, pri čemer smo ohranili zasnovo poročila, teoretična izhodišča, metodologijo evalvacije (KLEMENČIČ 1995, KLEMENČIČ 1996, ČERNOŠA, MALEČKAR 1997) in kriterije razvrščanja vsebin študijskih krožkov (BOGATAJ 1998). V poglavju Študijski krožki smo posodobili - čeprav le z vidika poimenovanja - regionalno porazdelitev študijskih krožkov (KLEMENČIČ 1995, interni šifrant 2001).

PREGLED PODATKOV O ŠTUDIJSKIH KROŽKIH IN ŠTUDIJSKIH KROŽKIH BEREMO Z MANCO KOŠIR ZA OBDOBJE 1999-2001

V preglednici so predstavljeni ključni kvantitativni podatki o študijskih krožkih in študijskih krožkih Beremo z Manco Košir za obdobje 1999-2001.

	Študijski krožki		Študijski krožki Beremo z Manco Košir	
	1999-2000	2000-2001	1999-2000	2000-2001
Število usposobljenih mentorjev	55	15	17	44
Število izpeljanih krožkov	160	144	9	23
Število krajev, kjer so krožki delovali	50*	55*	9	19
Število udeležencev	1834	1487	92	232
Spolna sestava udeležencev (v odstotkih):				
- ženske	77	76	81	88
- moški	23	24	19	12
Izobrazbena sestava udeležencev (v odstotkih):				
- nedokončana OŠ	2	2	0	0
- končana OŠ	7	5	1	6
- poklicna šola	13	14	3	11
- srednja šola	36	36	41	35
- višja šola	18	18	23	23
- visoka šola	23	23	30	24
- magisterij/doktorat	2	2	1	1
Starostna sestava udeležencev (v odstotkih):				
- do 26 let	17	15	8	16
- od 27 do 45 let	43	44	29	32
- od 46 do 60 let	29	30	41	34
- nad 60 let	11	11	22	19
Sestava udeležencev po zaposlitvenem položaju (v odstotkih):				
- zaposleni v družbenem sektorju	7	7	53	41
- zaposleni v zasebnem sektorju	24	25	14	9
- upokojenci	1	2	25	34
- brezposelni	2	2	2	7
- študentje/dijaki	9	10	4	7
- gospodinje	43	43	1	1
- kmetje	13	12	1	1

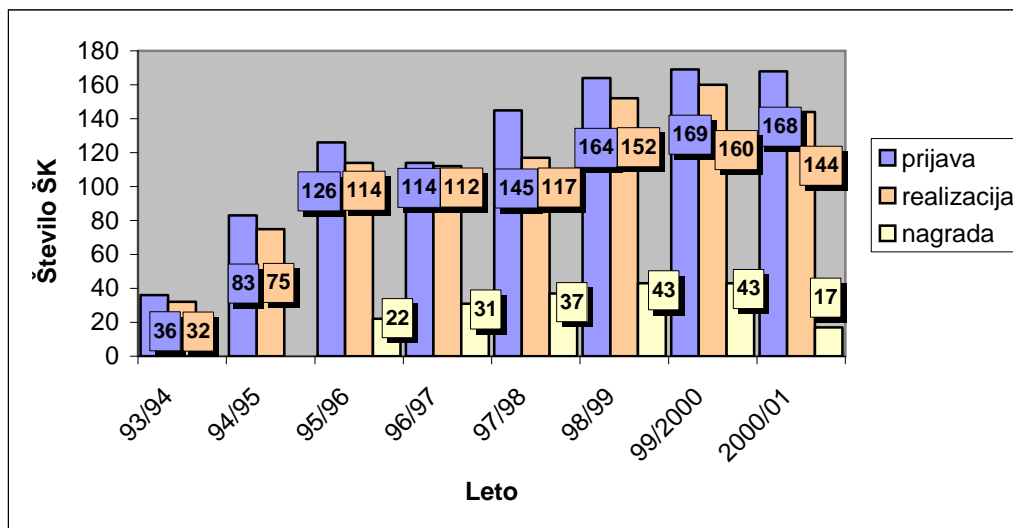
* Ocena, ker parameter ni bil zajet v vrednotenje.

I ŠTUDIJSKI KROŽKI

I.1 STANJE IN SPREMEMBE ZA OBDOBJE 1993-2001

I.1.1 RAZVOJ ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

I.1.1.1 RAZVOJ ŠTEVILA

Slika 1: Razvoj števila študijskih krožkov v obdobju 1993-2001

V letu 2000/2001 so izvajalci sproti prijavljali skupno 168 študijskih krožkov. Realiziranih in z dokumentacijo opremljenih je bilo 144 (86% realizacija).

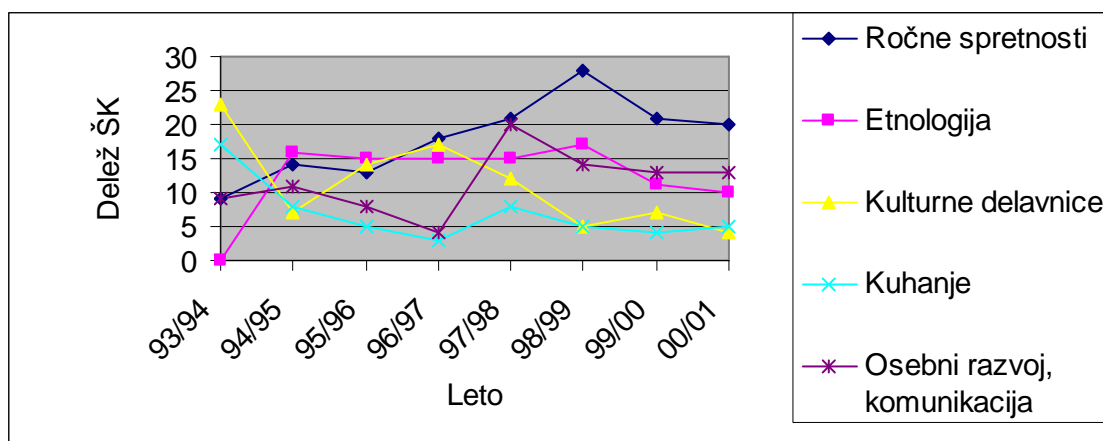
Svojo aktivnost v študijskih krožkih je na Razpis MŠZŠ za sofinanciranje prijavilo 66, izvajalo pa 62 organizacij. Prvič doslej smo k sodelovanju pritegnili tudi ustanove, ki so (ali do konca koledarskega leta še bodo) povsem samostojno financirale študijske krožke².

Umirjena rast števila študijskih krožkov se nadaljuje, vendar je hkrati z nerealizacijo nagrade upadla tudi dejanska izvedba študijskih krožkov. Primanjkljaj so zapolnili študijski krožki, ki jih ne financira MŠZŠ.

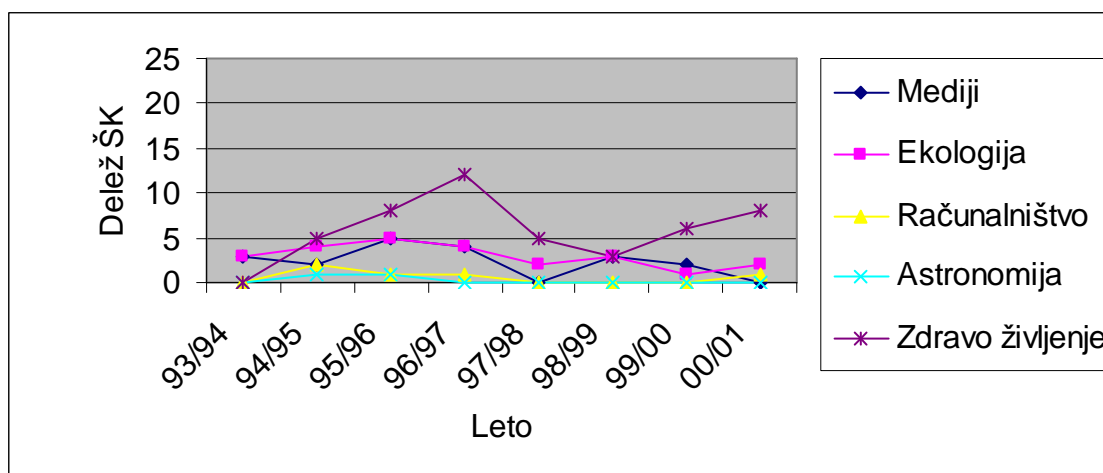
Organizacije, za katere po večletnem sodelovanju predvidevamo, da so izkušene, so nam ustno pojasnile prenehanje izvajanja. Navedli so predvsem dva razloga: neuspeh pri izpolnjevanju temeljnih načel študijskih krožkov in težave pri financiranju te oblike izobraževanja (nerednost plačil neizplačane nagrade). Zlasti na najboljše izvajalce je imela torej opustitev nagrajevanja brez ustreznega pojasnila obratni učinek od vseh dotedanjih naporov ACS za razvoj in ohranjanje kakovostnega učenja in dela v študijskih krožkih. Do preobrata prihaja v času, ko izpostavljam in postopno ostrimo kriterije kakovosti.

I.1.1.2 RAZVOJ VSEBIN

V študijskih krožkih se udeleženci učijo različnih vsebin (glej slike 2 a - 2 c). Zaradi velikega obsega so podatki za posamezna leta na voljo pri vodji projekta.

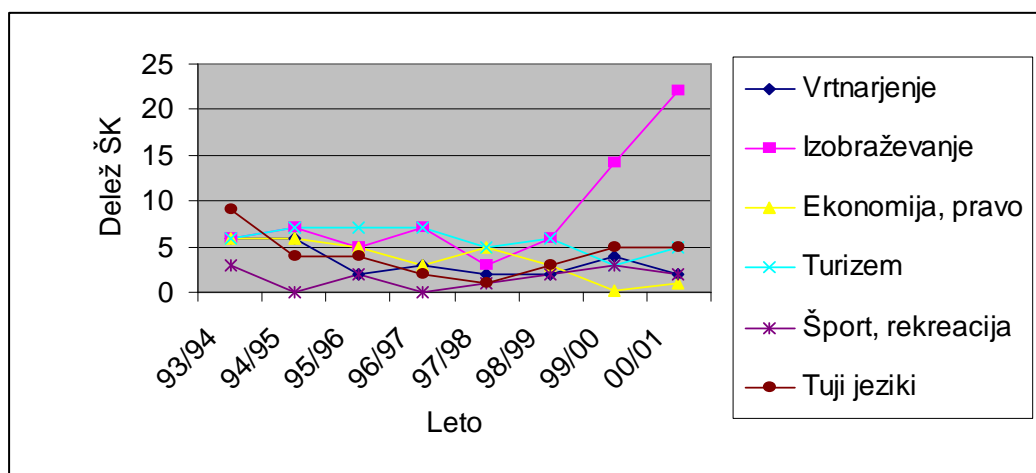

Slika 2: Razvoj števila študijskih krožkov v obdobju 1993 - 2001 glede na vsebino

Slika 3: Razvoj števila študijskih krožkov v obdobju 1993-2001 glede na vsebino

² Agencija Tolminska (1 ŠK), Glotta nova (2 ŠK), Zavod za gozdove Slovenije (3 ŠK) in Agencija za radioaktivne odpadke (2-bosta izvedena jeseni). Naknadno je oddala dokumentacijo še LU Ilirska Bistrica za 2 ŠK.

Slika 4: Razvoj števila študijskih krožkov v obdobju 1993-2001 glede na vsebino

V letu 2000/2001 prevladujejo študijski krožki, ki se ukvarjajo z izobraževanjem (22 %), sledijo tisti, ki so razvijali ročne spretnosti (20 %) in krožki, v katerih prevladuje osebni razvoj (13 %).

Izrazito zvečanje števila tistih, ki so svoje delo posvetili izobraževanju, zasledujemo že drugo leto. Vsebinsko je večina ŠK, uvrščena v razred s prevladujočo funkcijo izobraževanja, namenjena spoznavanju zdravilnih zelišč, čeprav tudi drugim, zelo različnim vsebinam (spoznavanju Mehike, zbiranju dejstev o osamosvojitveni vojni, iskanju možnosti slepih v urbanem okolju, seznanjanju s projektnim delom, vodenjem društva oz. veččinam vodenja, pripravi mednarodne znanstvene konference, prepoznavanju možnosti za zagotavljanje občutka varnosti, spoznavanju gob, preučevanju pravic starejših delavcev itd.). Pri tem so se udeleženci v študijskih krožkih predvsem izobraževali, nato pa prek akcijskih ciljev prenesli vsebine tudi v svoje okolje.

Kljub še vedno težavnemu razmejevanju med posameznimi vsebinami (npr. zdravilna zelišča - ali gre predvsem za spoznavanje ekologije teh zelišč, z njimi povezanega zdravega življenja, za večine priprave zelišč, torej "kuhanje", ali morda celo za načine zasaditve ter gojenja zelišč, torej "vrtnarjenje") je vse več študijskih krožkov za svojo vsebino izbralo izobraževanje, učenje oz. širjenje obzorja kot tako. Tako je dosežen eden izmed ciljev študijskih krožkov, hkrati pa

lahko tokrat prvič neposredno zaznamo tudi prvine aktivnega državljanstva (npr. v študijskih krožkih Zveze svobodnih sindikatov Maribor, Maksime Sevnica, Kulturnega društva Remšnik). Preseneča nezanimanje za medije in računalništvo. Podobno se godi ekonomiji pa tudi športu in ekologiji. Krožkarji jih ne jemljejo za vsebino, vendar jih uporabijo v akcijskih ciljih. Večina gradiv je oblikovanih računalniško. Pohodi, zdravo življenje, kolesarjenje in ples pa so bolj oblike akcijskih ciljev kot vsebine posameznih študijskih krožkov.

Razmerje v zastopanosti posameznih vsebin je stabilno, zato bo mogoč argumentiran razvoj šifranta.

I.1.2 KAKOVOST ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

V letu 2000/2001 smo terenske evalvacije osredotočili na novince in povezanost med izvajalci. Čeprav za najboljše ni dorečena oblika stimulacije, smo na podlagi ustaljenih meril za nagrajevanje učinkovitosti dela študijskih krožkov³ izbrali tiste, ki so se še posebno izkazali (rdeče označeni v preglednici 1). Obseg tiskanih gradiv je letos manjši, predvidoma zaradi pomanjkanja sredstev, hkrati pa se tudi širi mreža sponzorjev. Z vidika kakovosti pozdravljamo že omenjen premik v vsebine izobraževalnega značaja in vse večje vključevanje občin, s čimer projekt ubira prav tisto smer razvoja, ki smo jo z vidika kakovosti spodbujali.

V letu 2000/2001 je po kakovosti izstopalo 17 študijskih krožkov, kar predstavlja 11 % vseh realiziranih študijskih krožkov. Udeleženci so se skupaj z mentorji lotili nekaterih novih izvirnih akcijskih ciljev (čistilna akcija, silvestrovanje, peticija na Mestno občino Ljubljana, SWOT analiza) in predstavitve študijskih krožkov na raziskovalni ravni (mag. Tatjana Dolžan-Eržen je na Univerzi v Warwicku, Velika Britanija predstavila vlogo muzejev v vseživljenjskem učenju, dr. Igor Lukšič pa načine vodenja na 2. kongresu za učitelje naravoslovja na

³ Kriteriji kakovosti študijskega krožka:

- izbor vsebine (relevantnost, aktualnost, zanimivost, uporabnost),
- obseg in uresničevanje izobraževalnih ciljev,
- obseg in uresničevanje akcijskih ciljev s poudarkom na povezanosti z lokalno skupnostjo,

osnovnih in srednjih šolah). Poleg tega je kot sponzor (posredno ali neposredno) sodelovalo že 16 občin⁴. Novinci so se zelo izkazali, razen pri upoštevanju formalnih okvirov dela (roki, poročila,...). Povezanost mreže še ni zadostna, saj jo sproža le pobuda Andragoškega centra Slovenije.

Skrbi usihanje aktivnosti nekaterih najboljših organizacij (LU Ilirska Bistrica, Vita Koper) oz. mentoric.

Z vidika kakovosti so ključne štiri ugotovitve:

1. število kakovostnih ŠK je letos bistveno manjše kakor prejšnja leta, vendar vsaj tretjina krožkov že izbira izvirne vsebine, vsaj petina se namensko uči, posamično pa se že razvijajo neposredne prvine aktivnega državljanstva;
2. (nekateri) mentorji se lotevajo zahtevnejših akcijskih ciljev in jih odmevno predstavijo v javnosti;
3. možnost nenadne prekinitve sodelovanja mentorja v projektu resno ovira razvoj kakovosti študijskih krožkov na nacionalni ravni.
4. z organizacijskega vidika je vse večje število ŠK in sprotno spreminjanje pogojev financiranja ovira razvoj kakovosti.

• odzivnost študijskih krožkov v lokalnem okolju.

⁴ Dobropolje, Gornja Radgona, Ilirska Bistrica, Krško, Mežica, Murska Sobota, Podvelka, Postojna, Radeče, Radlje ob Dravi, Radovljica, Ravne na Koroškem, Slovenska Bistrica, Tišina, Žalec, Tolmin

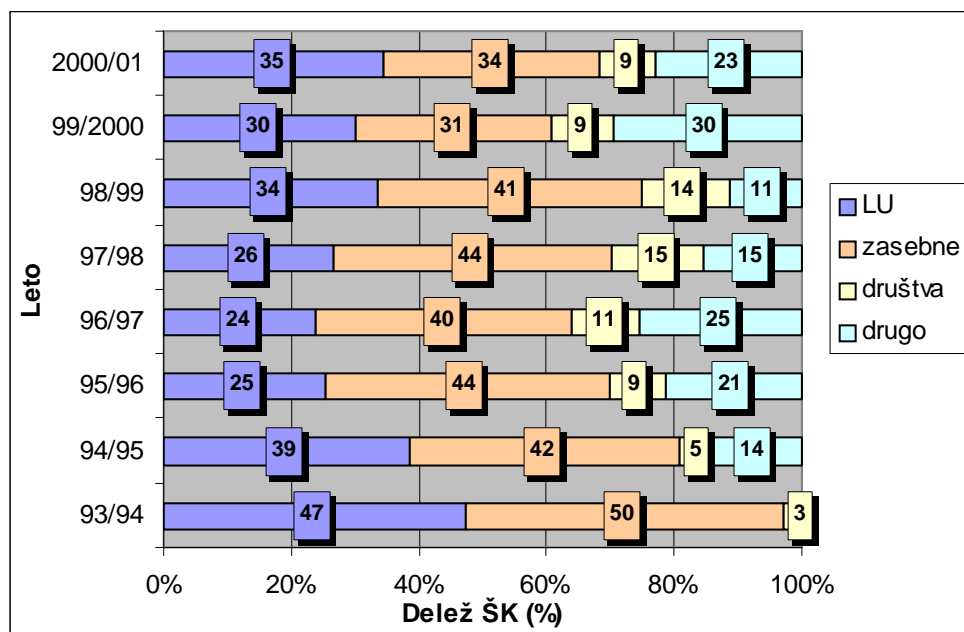
I.1.3 TIPI IN REGIONALNA PORAZDELITEV MATIČNIH ORGANIZACIJ

V projektu je doslej sodelovalo 97 organizacij (28 ljudskih univerz, 74 drugih⁵ organizacij). Le del jih sodeluje pri projektu že vseh sedem let, vsako leto pa se jim pridružijo nove. Letos so to Zavod za gozdove Slovenije, Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Piran in Agencija za radioaktivne odpadke. Zato ostaja relativno razmerje med ljudskimi univerzami, zasebnimi organizacijami, društvi in tim. drugimi organizacijami bolj ali manj stabilno.

V letu 2000/2001 je sodelovalo 62 organizacij. Tokrat so zasebne organizacije (34 %) s porastom za dva odstotka prehiteli ljudske univerze (33 %), sledijo jim druge organizacije (25 %) in društva (8 %).

Glede na delež izpeljanih študijskih krožkov po posameznih tipih organizacij je letos med institucijami za izobraževanje odraslih deloval v zasebnih ustanovah enak delež študijskih krožkov kot na ljudskih univerzah (34 %). V drugih organizacijah je bilo izvedenih 23 % študijskih krožkov, najmanj pa jih je potekalo pri društvih (9 %).

⁵ Med te sodijo: zasebne izobraževalne organizacije, društva, knjižnice, centri za socialno delo, različne izobraževalne organizacije, zveze, domovi za upokojence, muzeji ipd. – Izvajalci ŠK BMK niso prišteti, ker so prikazani ločeno v II. delu poročila.

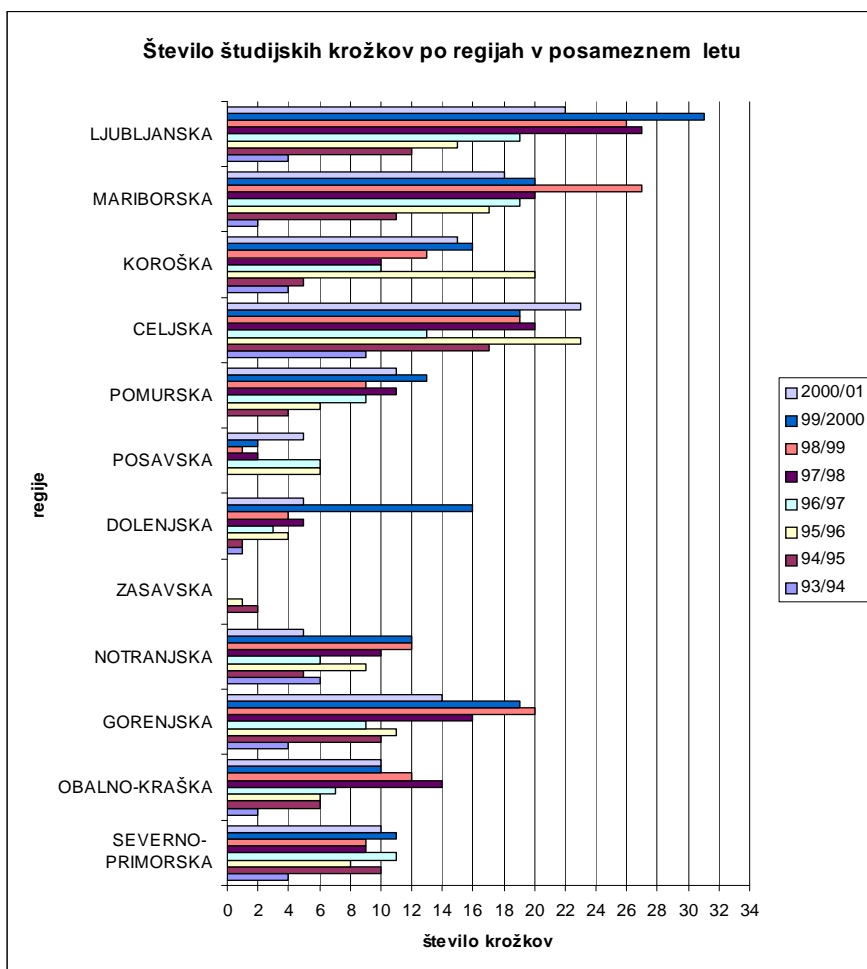

Slika 5: Razvoj študijskih krožkov po vrsti ustanov v obdobju 1993-2001

Aktivnost ljudskih univerz in društev je razmeroma stabilna, čeprav na različnih ravneh. Zasebne organizacije se občutljivo odzivajo na pogoje financiranja in izvajajo študijske krožke kot dejavnost prostega časa in/ali z njimi izpopolnjujejo vrzeli v specifičnih znanjih ciljnih populacij, s katerimi delajo. To značilnost kaže upoštevati bolj kakor doslej. Velikega zanimanja, ki ga izkazujejo društva, ne spremlja visok delež izvedb, kar pripisujemo razmeroma majhnemu obsegu sredstev za študijske krožke.

Uveljavljanje študijskih krožkov je nedvomno odvisno tudi od motiviranosti izobraževalnih organizacij, društev ter drugih organizacij za izobraževanje in za razvoj študijskih krožkov v kontekstu ciljev posamezne organizacije.

V letu 2000/2001 je največ študijskih krožkov delovalo v savinjski (17 %) in v Osrednje-slovenski regiji (16 %), sledijo Podravje (13%), Koroška in Gorenjska z desetino, Pomurje, Goriška in obalno-kraška regija (9%, 8% oz. 7%), Notranjska, Spodnje-posavska in Dolenjska (s po 4%) ter neaktivirano Zasavje (0%).

Slika 6: Razvoj števila študijskih krožkov v obdobju 1993-2001 glede na regionalno pripadnost organizacije, pri kateri potekajo študijski krožki

Za spremembo glede na preteklo leto smo upoštevali le tisto, ki je bila večja ali enaka 2%. Tako je bilo manj študijskih krožkov izvedenih predvsem na Dolenjskem (za 5%) in Notranjskem (za 3%). Dejavnost študijskih krožkov je večja v savinjski regiji (+6%) in v Posavju (+3%). Že peto leto pa ostaja sicer majhna regija Zasavja bela lisa v izvajanju študijskih krožkov.

V okoljih, kjer je aktivnost majhna ali nična (Posavje, Zasavje), se tudi pojav enega krožka precej odrazi v skupnih rezultatih. Tako je vzpodbudno delovanje študijska krožka Svibno, kjer je dejaven mentor svojo dotedanjo aktivnost uokviril v študijske krožke, pri tem dobil veliko podporo v matični in lokalnih institucijah ter že nadaljuje svoje delo v novih krajih, z novimi ljudmi. Primer navajamo, ker je tipičen z več vidikov (potencial posameznika, odvisnost skupnih rezultatov od posameznega premika, možnosti samofinanciranja in

povezovanja učenja v študijskem krožku z lokalnimi iniciativami, postopnost potencialnega začetka osamosvajanja dela študijskih krožkov).

I.1.4 RAZVOJ OSEBJA ZA VODENJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Usposabljanje vodij in mentorjev študijskih krožkov se je v osmih letih zelo razvejal. Temeljno usposabljanje je bilo po enotni vsebinski zasnovi (s šestimi predavateljmi) od leta 1993 dalje izvedeno trinajstkrat. Leta 1994 smo pričeli z dopolnilnimi usposabljanji, ki potekajo enkrat do dvakrat letno, namenjena pa so srečanjem in izpopolnjevanju aktivnega kadra. Desetim (oz. šestnajstim, če upoštevamo ponovitve; glej poglavje 1.4.2, s. 17) dopolnilnim usposabljanjem se je leta 1997 pridružila nova oblika temeljnega usposabljanja - usposabljanje s pomočjo multimedijskega kompleta. Z njim smo omogočili sodelovanje v projektu tistim, ki zaradi objektivnih razlogov ne morejo prisostvovati klasični seminarski obliki usposabljanja. Leta 1999 je bil program temeljnega usposabljanja posebej prilagojen za bralne študijske krožke, ki se odtelej razvijajo in dokumentirajo ločeno.

Dosedanji prikaz razvoja osebja nadgrajujemo s povzetkom analize aktivnosti doslej usposobljenih vodij in mentorjev, s čimer vzpostavljamo strokovne podlage za njihovo strukturiranje na aktivne in neaktivne kadre.

I.1.4.1 ŠTEVILO USPOSOBLJENIH IN DELUJOČIH

V šolskem letu 2000/2001 je študijske krožke organiziralo 100 mentorjev, med njimi dobra tretjina (32 %) več kakor enega.

Do 31. avgusta 2001 je prejelo potrdilo o usposobljenosti za izvajanje študijskih krožkov 388 ljudi, med katerimi jih 260 (67 %) krožkov nikoli ni izvajalo. Večina se tudi ni udeleževala dopolnilnih usposabljanj, zato smo poiskali tiste, ki bolj ali manj trajno razvijajo študijske krožke. Nekatere specializirane skupine so bile z vidika izvajanja študijskih krožkov povsem neuspešne (javna dela, Institut za varilstvo), za nekaterimi (Zveza podeželske mladine, Zveza prijateljev mladine), pa je ostal(-a) ena sama mentorica in ena sama organizacija. Na posameznem

temeljnem usposabljanju smo tako trajneje aktivirali v povprečju manj kot četrtno udeležencev. Stabilni so predvsem kadri z ljudskih univerz, kar velja tudi za približno tretjino zasebnih izobraževalnih organizacij. Približno tretjina usposobljenih obiskuje dopolnilna usposabljanja in izvaja študijske krožke, med njimi desetina redno in nadpovprečno uspešno.

Če število trajno aktiviranih kadrov opredeli uspešnost posameznega temeljnega usposabljanja, je potrebno posodobiti program temeljnega usposabljanja, prav tako pa se tudi odzvati na kvantitativno rast projekta. Andragoški center Slovenije je že pripravil predloge ukrepov, v katerih pa ni neodvisen od financerja :

1. za vsebinsko izpopolnitev programa temeljnega usposabljanja so stekle prve aktivnosti (oktober 2001);
2. za racionalizacijo vodenja projekta je oblikovana strategija komunikacije z neaktivnimi kadri (september 2001);
3. oblikovana je preliminarna delitev del na strokovna in administrativna dela.

V celoti gledano je število organizacij, ki so študijske krožke sprejele za način svojega dela in širijo ekipo mentorjev⁶ ter organizacij, ki same financirajo študijske krožke⁷, majhen, zato je glavnina izvajalcev še vedno odvisna od sredstev Ministrstva za šolstvo, znanost in šport. To dokazuje tudi omejena rast števila študijskih krožkov in takojšen odziv na ukinitvev nagrajevanja.

⁶ Zarja, Ljubljana, Matična knjižnica Izola, LU Slovenska Bistrica, Gorenjski muzej, Kranj

⁷ Zavod za gozdove, Agencija Tolminska, Agencija za radioaktivne odpadke

I.1.4.2 DOPOLNILNO USPOSABLJANJE - SPOPOLNJEVANJE

Kakovost izvajanja študijskih krožkov je odvisna od stalnega strokovnega spopolnjevanja vodij in mentorjev študijskih krožkov. Sedemletno organiziranje predavanj oz. delavnic je doslej financiral Andragoški center Slovenije in pri tem skušal:

- povečati zanimanje za delo v študijskih krožkih,
- spodbuditi medsebojno spoznavanje in izmenjavo dobrih praks,
- opremiti kadre z novimi znanji, ki pripomorejo k razvoju in kakovosti dela študijskih krožkov.

Preglednica 1: Dopolnilno usposabljanje vodij in mentorjev študijskih krožkov v obdobju 1993-2001

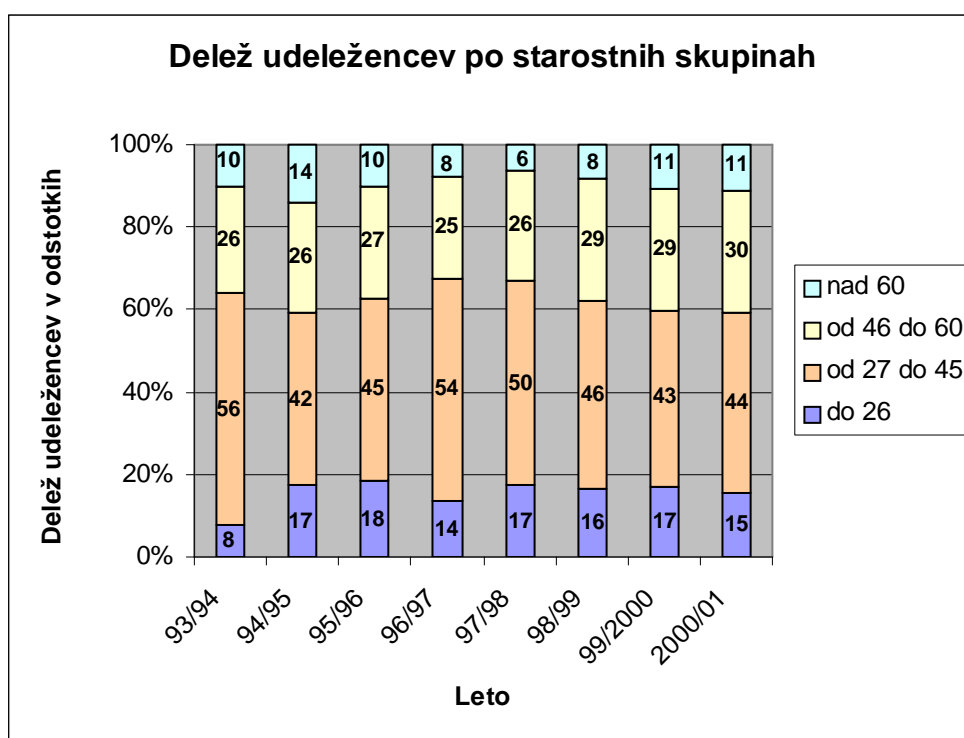
Naslov	Predavatelj (-ica)	Datum (-i) izvedb	Število udeležencev
Delovni sestanek projekta	Sonja Klemenčič, ACS, Ljubljana	4., 5. 5. 1994	21
Študijski krožki na Švedskem	Peter Engberg, direktor javnega IO, Švedska	21. 4. , 24. 4. 1995	19
Evalvacija v izobraževanju	Deryn Holland, Nizozemska	31.1., 1.2. 1996	53
Kako ocenjujemo uspešnost dela v ŠK	Sabina Jelenc, FF, Ljubljana	7. 3. 1997	19
Srečanje vodij in mentorjev	Mag. Slavica Černoša, Sonja Klemenčič, ACS, Jože Miklavc, MŠŠ;	6. 3., 10. 3. 1997	29
Študijski krožki o pretekli in sedanjí podobi življenja	Dr. Marija Makarovič, ZRC SAZU, Ljubljana	30.9. 1997	22
Življenjska moč slovenskega podeželja v EU	Dr. Matija Kovačič, BTF, Ljubljana	31.11. 1998	31
Odnosi z mediji	Dr. Manca Košir	6.10., 25.11. 1999	46
Zakaj so prav ŠK ob naših mejah največkrat nagrajeni?	Prof. dr. Vladimir Klemenčič	24.11. 2000	40
Študijski krožki odražajo našo identiteto	Prof. dr. Janez Bogataj	1. 6., 13. 6. 2001	52

Izkušnje kažejo, da medsebojnega spoznavanja in izmenjave dobrih praks na ta način nismo dosegli v meri, ki bi se odražala v kakovosti študijskih krožkov. Na spopolnjevanjih je število udeležencev vedno večje in obsega 40% od kadarkoli aktivnih oz. 13% od usposobljenih. Krog sodelavcev je razmeroma stalen in se bolj ali manj ujema s kakovostnimi študijskimi krožki.

I.1.5 UDELEŽENCI ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Število udeležencev študijskih krožkov je prvič v osmih letih upadlo (1487). Upad pripisujemo delno nerealiziranim študijskim krožkom, delno nepopolni dokumentaciji - nekateri krožki do roka oddaje dokumentacije še niso končali z delom. Le manjšemu številu krožkov se je število udeležencev zmanjšalo.

I.1.5.1 STAROSTNA SESTAVA

Slika 7: Razvoj starostne sestave udeležencev študijskih krožkov v obdobju 1993-2001

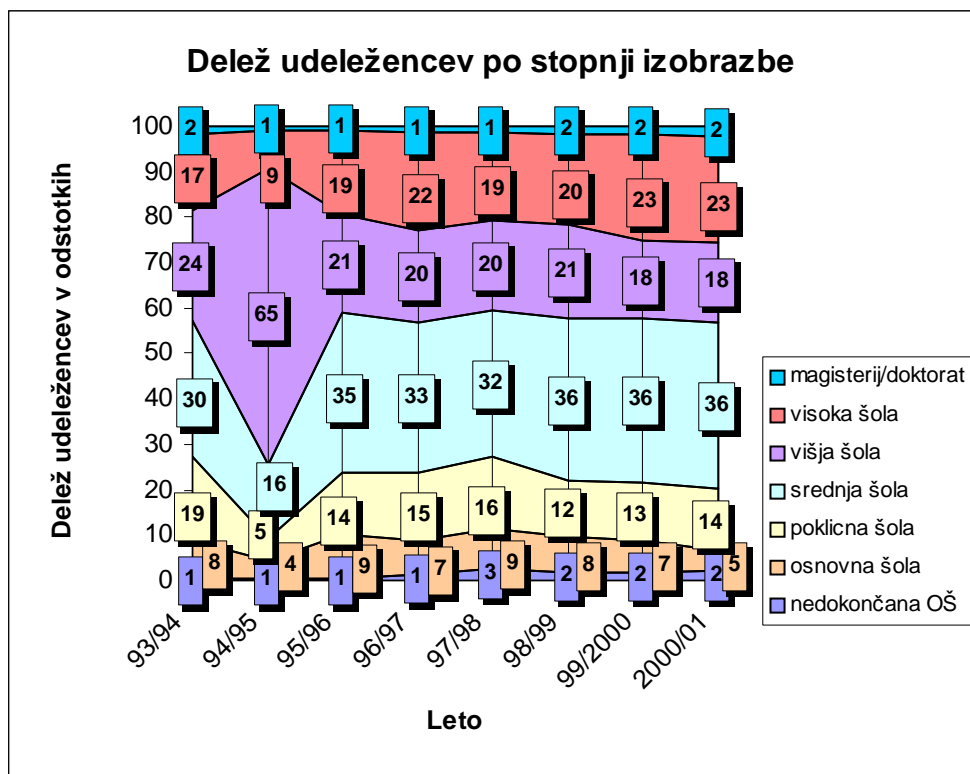
Prevladujejo udeleženci, stari od 27 do 45 let (44 %), sledijo jim tisti, stari od 46 do 60 let (30 %), najmanj je udeležencev, mlajših od 26 let (15 %) in starejših od 60 let (11 %). Nihanj v strukturi udeležencev glede na preteklo leto ni. Trenutno je razvoj starostne in spolne strukture stabilen.

I.1.5.2 SESTAVA PO SPOLU

Kakor vsa leta doslej tudi v letu 2000/2001 prevladujejo ženske (77 %), ki sestavljajo več kot tri četrtine vseh udeležencev; moških pa je le 23 %.

Terenske evalvacije prvič izvedenih študijskih krožkov so sicer nakazovale nekaj večji delež moških, ki pa se je na višjih velikostnih ravneh izravnal in kaže že vseh osem let izjemno stabilnost.

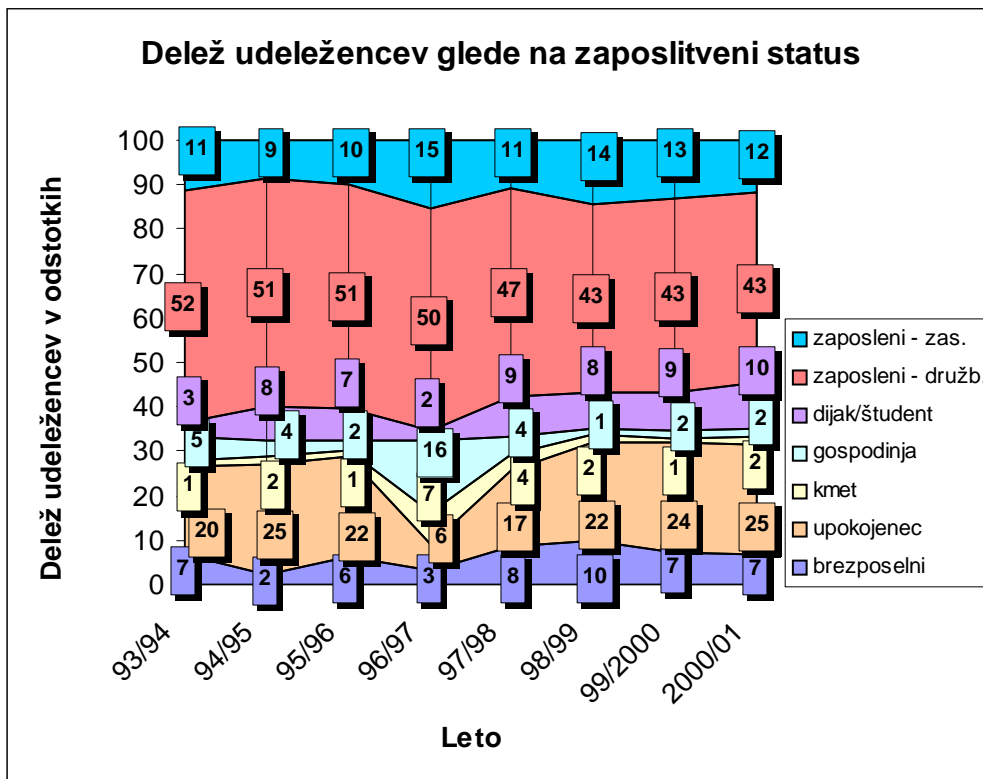
I.1.5.3 IZOBRAZBENA SESTAVA

Slika 8: Razvoj izobrazbene sestave udeležencev študijskih krožkov v obdobju 1993 - 2001

Izobrazbena sestava udeležencev se z leti ne spreminja bistveno. Tudi letos prevladujejo udeleženci s srednjo šolo (36 %), sledijo jim tisti z visoko (23 %) in višjo izobrazbo (18 %); manj jih ima končano osnovno šolo (7 %). V vseh letih je najmanj udeležencev z nedokončano osnovno šolo (letos 2 %) in z magisterijem ali doktoratom (letos 2 %).

I.1.5.4 SESTAVA PO ZAPOSILITVENEM POLOŽAJU

Slika 9: Razvoj sestave udeležencev študijskih krožkov po zaposlitvenem položaju v obdobju 1993-2001

Tudi letos je bilo največ udeležencev zaposlenih v družbenem sektorju (43 %), sledijo jim upokojenci (25 %), zaposleni v zasebnem sektorju (12 %). Delež brezposelnih ostaja na lanski ravni (7 %), delež kmetov in gospodinj je komaj omembe vreden (po 2%) in približno enak kot prejšnja leta.

Večjih sprememb tudi v strukturi udeležencev po zaposlitvenem položaju ni. Novi (samofinancirani) krožki še niso dosegli obsega, ki bi vplival na skupne rezultate.

I.1.6 FINANCIRANJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Projekt že vsa leta financira Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport. Organizacije so upravičene do izplačila proračunskih sredstev, če:

- se prijavijo na razpis Ministrstva za šolstvo, znanost in šport za sofinanciranje izobraževanja odraslih ter z Ministrstvom sklenejo pogodbo;
- ustrezajo merilom, ki so določena z izpeljevanjem projekta Študijski krožki (imajo usposobljeno osebje za izpeljevanje študijskih krožkov, njihove poprejšnje izpeljave ustrezajo merilom);
- prijavljene študijske krožke tudi izpeljejo.

Preglednica 2: Obseg sredstev za študijske krožke v obdobju 1999-2001

	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97	1997-98	1998-99	1999-2000	2000-01
Osnovna sredstva za ŠK Ljudske univerze / Druge organizacije (000 SIT)	138	118/175	110/165	60/91 ali 110/165	165/185	160/180	160/180	160/180
Nagradni del (000 SIT)	0	0	60	70	70	70	70	0
Delež nagrajenih (%)	0	0	17	27	31	28	25 (neizpl.)	11 (neizpl.)
Skupaj (milijon SIT)	5,0	12,7	19,3	14,5	21,0	29,3	30	30

Delež sredstev, ki ga razpiše Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport za izpeljevanje študijskih krožkov se skoraj ne spreminja; višina dodeljenih sredstev za posamezni študijski krožek je upadla. Nagrade drugič od njihove vpeljave leta 1995 niso bile izplačane. Študijski krožki so se torej znašli v hudi finančni stiski, saj se sredstva zaradi težav s proračunom izplačujejo šele ob (ali po) koncu šolskega leta. Tisti z najzahtevnejšimi akcijskimi cilji nagradnih sredstev tokrat niti niso dobili. Zaradi stalnih in ponovno potenciranih težav s financiranjem študijskih krožkov smo izdelali podroben pregled sofinancerjev.

Preglednica 3: Sofinancerji in sponzorji študijskih krožkov v letu 2000/2001

Organizacija	Sofinancerji, sponzorji	Oblike sponzoriranja
LU Murska Sobota	LU, občine, OŠ, TD, KK, obrtna zbornica	prostori, sredstva,
ADS Velenje	Dom za varstvo odraslih	prostor
CSD Ravne na Koroškem	Občini, ZIP	nespecificirano
Athena	Athena	nespecificirano
LU Krško	Občina	nespecificirano
ALP Peca	ALP Peca, Prevent, Kolinska, člani	nespecificirano
AA inženiring	Člani	nespecificirano
ZKO Lendava	Sponzorji	nespecificirano
ZDSSS Ljubljana	ZDSSS, MDSS Ljubljana, MDSS Kranj, Člani	nespecificirano
STŠ Ljubljana	Člani	nespecificirano
ZPMS Ajdovščina	Sponzorji	nespecificirano
LU Velenje	LU, PuP	malica, pijača, vstopnice
LU Rogaška	Sponzorji	materiali
LU Postojna	Občina, KS Knežak, Društvo PIŠKOTEK, sponzorji	nespecificirano

RIC Novo mesto	Steklarstvo Vidmar, Granit Commerce, Peči keramika Novo mesto, člani	nespecificirano
LU Gornja Radgona	Občina	nespecificirano
ZGS KE Radeče in KE Dobropolje	Zavod za gozdove Slovenije, Občine, OŠ Dobropolje, Friderik Žonta, trgovina Rutar, KS Svibno, aktiv kmečkih žena, kmetija Žaucer, člani	malica, tisk, prostori
CSD Žalec	Občina, člani	nespecificirano
OŠ Dornberk	Sponsorji	nespecificirano
LU Trebnje	Sponsorji, člani	nespecificirano
Stik Izola	Stik Izola	nespecificirano
LU Ormož	Slovenska filantropija	nespecificirano
Matična knjižnica Izola	Matična knjižnica, SGTŠ Izola	nespecificirano
INVEL Velenje	INVEL Velenje	nespecificirano
VID Velenje	CSD Velenje	nespecificirano
Impol kadrinjski Sl. Bistrica	Impol kadrinjski Sl. Bistrica	nespecificirano
Društvo za zdrav osebni razvoj Radovljica	Računovodski servis Erika Kostanjšek s.p., OŠ A.T.Linharta Radovljica, Knjižnica Radovljica, LU	prostor za delavnice
HALO Cirkulane	Člani	nespecificirano
ZSSS Maribor	Sindikati družb članov ŠK, Občina, Sponsorji	nespecificirano
Inštitut za ekologijo, Lj.	Inštitut za ekologijo, Ljubljana	nespecificirano
DOBA Maribor	KUD Lipa Spodnja Kungota	nespecificirano
ALFABET Celje	Sponsorji	35.000
LU Tržič	Člani	po 2.000
LU Radovljica	Gorenjka, KS Sr. Dobrava	čokolade, sredstva
ZKIŠ Ajdovščina	OŠ Komen, sponzorji	nespecificirano
Zavod Zarja	MDDSZ	spremnstvo, prostor

ADS...Andragoško društvo Slovenije

CSD...Center za socialno delo

ZPMS...Zveza prijateljev mladine Slovenije

OŠ...osnovna šola

ZDSSS...Zveza društev slepih in slabov. Slo

MDSS...Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih

TD...turistično društvo

KS.. Krajevna skupnost

STŠ...Srednja trg. šola

ZKO...Zveza kult. organizacij

KE...krajevna enota

LU.. Ljudska univerza

ZGS...Zavod za gozdove Slovenije,

ZKIŠ...Zavod za kulturo in izobr. SLO

I.2 SKLEPI

Osemletni **razvoj študijskih krožkov** je prinesel kar nekaj novosti. Strokovno delo je osredotočeno in uspešno v razvoju možnosti temeljnega usposabljanja, animiranja lokalnih skupnosti in potencialih novih virov sredstev. Zaživel so tematski študijski krožki (BMK) in prve skupine študijskih krožkov v javnih zavodih. Skupno število ŠK, ki jih sofinancira MŠZŠ, je sicer stagniralo, kar pripisujemo nerednim izplačilom in ukinitvi stimulacije, vendar pa ugotavljamo kakovostno rast izobraževalnih ciljev in inovativnost pri izboru vsebin. Kljub nekaterim neugodnim kazalcem torej lahko povzamemo, da v danih materialnih razmerah dosegamo prav tisti razvoj, ki smo ga z vidika kakovosti spodbujali.

Če primerjamo podatke iz prvega leta (1993/1994) delovanja projekta z zadnjimi (2000/2001), opazimo vse večji **obseg projekta** – tako po številu organizacij kot po številu udeležencev. Skupno je doslej sodelovalo že 97 organizacij, štiri med njimi - vse štiri so ljudske univerze - sodelovanja od samega začetka niso nikoli prekinile⁸.

Med doslej usposobljenimi **kadri** (n= 388 ŠK), že lahko izločimo tiste, ki so se na usposabljanju s študijskimi krožki le seznanili in/ali ga v ustanovi oz. lokalnem okolju podprli (260 oz. 67%) in tiste, ki aktivno razvijajo dejavnost študijskih krožkov (128 oz. 33%). Med slednjimi najdemo večino udeležencev dopolnilnih izobraževanj kar pomeni, da uspešno sodelujemo s tretjino usposobljenih. Iz temeljnih usposabljanj je torej izšlo razmeroma majhno število kadrov, na katere lahko dolgoročno računamo. So pa to ljudje, ki so v svojem okolju nosilci in pobudniki razvoja v širšem smislu.

Sestava udeležencev študijskih krožkov (glede na starost, spol, izobrazbo in položaj) je stabilna, in to glede na vse analizirane kazalce (spol, starost, izobrazba). Podobno velja za matične organizacije, katerih ključna prednost je prostorska razpršenost (razen v Zasavju) in pestrost tipov organizacij (zlasti v kategoriji "druge"). Prav to po našem mnenju daje projektu stabilnost, hkrati pa kaže na zahtevnost vodenja projekta. Problematično je, da zaradi prenehanja

⁸ LU Ormož, LU Postojna, LU Radovljica, LU Sežana.

dejavnosti posameznega mentorja (primer Vita, Koper ali Fotoklub Žarek, Sežana) preneha celotna aktivnost študijskega krožka in/ali organizacije, morda pa celo okolja, od koder prihaja.

Največji razmah so letos dosegle **vsebine**, ki so bile namenjene učenju kot takemu. Že drugo leto zapored smo opazili njihovo uveljavljanje, sedaj pa so se po zastopanosti prebile na prvo mesto (23%). Sledijo jim ročne spretnosti in uravnoteženo, čeprav glede na lansko leto v zamenjanem zaporedju, osebni razvoj in etnološke vsebine. Na tak razvoj smo ponosni, saj ugotovitev ostaja tudi ob spremenjeni kategorizaciji vsebin, ki jo sicer zaradi ohranjanja kontinuitete v poročilo ne vpeljujemo. Udeleženci torej prestopajo novo kakovostno raven in se vse bolj posvečajo učenju kot takemu. Upamo, da se bodo tudi v terenskih evalvacijah naša prizadevanja za kakovost na tem področju potrdila.

Glede na stalne težave s **sredstvi** in realizirane akcijske cilje lahko rečemo, da so kljub pretežno državnemu financiranju študijski krožki v veliki meri prostovoljna aktivnost. Ženejo jo potrebe udeležencev ter volja, znanje in sposobnosti mentorjev. Z njimi se učenje res približuje domu kot predvideva šesto ključno področje Memoranduma. V njih se tudi razvija nova kultura učenja kar je bil eden izmed motivov ob vpeljavi študijskih krožkov. Posledica okoliščin, v katerih se razvijajo, je njihovo zadržano uveljavljanje in vse zrelejši odnos udeležencev do učenja. Že dve leti zaznavamo podporo lokalnih oblasti dejavnosti študijskih krožkov, posamično pa tudi zanimanje nekaterih, ki želijo s pomočjo študijskih krožkov vzpostaviti stike z javnostjo⁹. O oprijemljivejših rezultatih na državni ravni, žal, zaenkrat ne moremo poročati, saj je bilo brez sredstev MŠZŠ izvedenih skupno le 7 študijskih krožkov¹⁰. Res pa je, da zanimanje odraslih za učenje in delo v študijskih krožkih najpogosteje trči na institucionalne ovire – organizacije imajo osebje sistematizirano, zato je izvajanje študijskih krožkov dodatna časovna in finančna obremenitev. Študijski krožki zato ostajajo na obrobju dejavnosti večjih institucij ter v sferi prostega

⁹ Pospeševalni center za malo gospodarstvo, Fakulteta za družbene vede, Agencija za radioaktivne odpadke, Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje v Furlaniji Julijski krajini.

¹⁰ Agencija Tolminska (1), Glotta nova (3), Zavod za gozdove Slovenije (3)

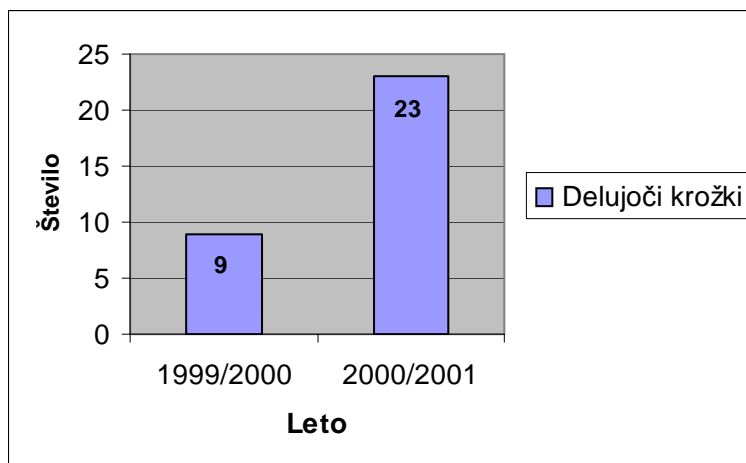
časa. Za večjo uveljavitev te oblike, ki jo mnoge v celoti ali vsaj deloma privzemajo, povzemajo, modificirajo ali uporabljajo, bi torej nedvomno morali razviti strategije, ki upoštevajo navedene ugotovitve, in sicer predvsem v luči potreb odraslih, ki so - zlasti na podeželju - izjemne.

II ŠTUDIJSKI KROŽKI BEREMO Z MANCO KOŠIR

II.1 PREDSTAVITEV IN RAZVOJ PROJEKTA ŠTUDIJSKI KROŽKI BEREMO Z MANCO KOŠIR

Projekt Študijski krožki Beremo z Manco Košir je rezultat razvoja projekta Študijski krožki, ki v Sloveniji delujejo že osmo leto. Ob spremljanju projekta smo skupaj z dr. Manco Košir, ki je v letu 1998/1999 začela z bralnimi klubi v Cankarjevem domu, prišli do zamisli, da bi začeli razvijati posebne študijske krožke, ki bi bili namenjeni izključno branju in preučevanju književnosti. Tako smo v letu 1999 začeli z razvijanjem projekta Študijski krožki Beremo z Manco Košir. Namen projekta je širjenje bralne kulture med odraslimi prebivalci v različnih krajih Slovenije.

II.1.1 RAZVOJ ŠTEVILA ŠTUDIJSKIH KROŽKOV

Slika 10: Razvoj števila študijskih krožkov Beremo z Manco Košir v obdobju 1999 - 2001

Študijski krožki Beremo z Manco Košir delujejo že drugo leto. V šolskem letu 1999/2000 jih je delovalo 9, v šolskem letu 2000/2001 pa že 23.

V prvem letu je izvajalo bralne študijske krožke 9 mentorjev; vsak mentor je izpeljal po enega. V drugem letu je bilo dejavnih 19 mentorjev. Večina mentorjev je izpeljala po en študijski krožek. Le v treh primerih so mentorji izpeljali več kot en krožek; v enem primeru 3, v dveh primerih pa 2.

Povzamemo lahko, da se je število bralnih študijskih krožkov v drugem letu povečalo, saj je bilo izpeljanih 14 krožkov več kot v prvem letu. Na povečano število krožkov vplivajo različni dejavniki: prepoznavnost projekta v našem prostoru, kar posledično vpliva na povečano zanimanje ljudi za sodelovanje v projektu (da se usposobijo za mentorje krožkov, ali da postanejo udeleženci krožkov) in zagotavljanje minimalnih proračunskih sredstev za razvoj projekta (v letošnjem letu poleg Ministrstva za šolstvo, znanost in šport finančno podpira projekt tudi Ministrstvo za kulturo).

II.1.2 VSEBINA DELA ŠTUDIJSKIH KROŽKOV BEREMO Z MANCO KOŠIR

Študijski krožki Beremo z Manco Košir se z razliko od ostalih študijskih krožkov, ki potekajo pod okriljem Andragoškega centra Slovenije, ukvarjajo izrecno z branjem leposlovja ter širjenjem bralne kulture v lokalnem okolju.

II.1.2.1 OBRAVNAVANA LITERARNA DELA IN NAČIN DELA V KROŽKU

Izbor knjig, ki jih bodo brali udeleženci v krožku, je odvisen od želja in interesov vseh udeležencev v krožku; običajno ga pripravijo vsi udeleženci skupaj. Sproti se dogovorijo, katerega avtorja oziroma literarno delo bodo obravnavali in na kakšen način bo potekalo delo v skupini. Najpogosteje je delo v krožku organizirano tako, da udeleženci preberejo isto literarno delo doma, na srečanju pa se o prebranem pogovarjajo. Udeleženci pa lahko tudi sami izberejo najljubšega avtorja oziroma njegovo delo in ga potem predstavijo drugim udeležencem v skupini. V večini študijskih krožkov so obravnavali sodobni slovenski roman in poezijo slovenskih avtorjev. V nekaterih krožkih so obravnavali tudi literarna dela tujih avtorjev.

Na osnovi izbranih in prebranih literarnih del so se udeleženci v krožku pogovarjali o različnih temah; med njimi so: medčloveški odnosi (odnosi med spoloma, odnosi med starši in otroki, odnos do duševne prizadetosti, prostitucije ipd), način življenja v drugih kulturnih okoljih, mladinska problematika, vojna in nasilje v sodobni družbi, pojmovanje in iskanje sreče, toleranca do drugačnosti, ljubezen in erotika, družina v sodobni družbi, prijateljstvo, problem identitete, položaj ženske v družbi nekoč in danes ipd. V nekaterih študijskih krožkih so se odločili, da spoznajo svoj kraj z branjem leposlovja lokalnih avtorjev.

II.1.2.2 ŠIRJENJE BRALNE KULTURE V OKOLJE

Poleg učenja, branja in pogovora o prebranem literarnem delu na srečanjih posameznega bralnega krožka, je delovanje študijskih krožkov usmerjeno tudi k spodbujanju ljudi, da bi več brali. V ta namen so udeleženci bralnih študijskih krožkov organizirali številne javne prireditve v svojem okolju, tu so sodelovali na večjih prireditvah, ki so jih organizirali člani drugih organizacij oziroma društev. V tem obdobju so člani bralnih študijskih krožkov na različne načine seznanjali okolje z delovanjem projekta Študijski krožki Beremo z Manco Košir. Med obsežnejšimi prireditvami, ki so potekale v zadnjem šolskem letu, so:

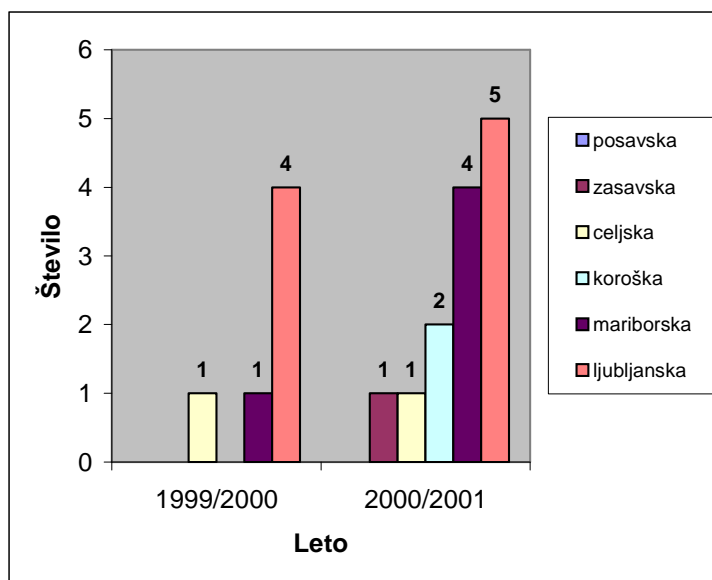
- *Prireditev V Nami niste sami – knjige so z vami.* Prireditev je potekala v veleblagovnici Name v Ljubljani, dne 17. februarja 2001. Andragoški center Slovenije je skupaj z dr. Manco Košir, študijskimi krožki Beremo z Manco Košir iz vse Slovenije, veleblagovnico Nama v Ljubljani in številnimi literarnimi in glasbenimi ustvarjalci priredil kulturno-izobraževalni dogodek, namenjen širjenju bralne kulture (več o tem glej prilogo 2: Program prireditve V Nami niste sami – knjige so z vami).
- Slovenski dnevi knjige. Prireditev je potekala v Ljubljani, dne 20. aprila 2001. Na prireditvi so sodelovali tudi štirje bralni študijski krožki: dva iz Ljubljane, eden iz Nove vasi in eden iz Šenčurja.

Poleg omenjenih prireditev so člani posameznih bralnih študijskih krožkov organizirali številne javne dogodke v svojih lokalnih okoljih ter tako seznanjali prebivalce s pomenom branja in učenja v vseh življenjskih obdobjih. Med najpogostejšimi kulturnimi dogodki, ki so jih organizirali v svojem kraju, so: organizacija literarnih večerov ter razgovori z literarnimi ustvarjalci, razstave (knjig izbranega avtorja ter slikovnega in pisnega gradiva o avtorju),

organizacija ur pravljič, sodelovanje na omizju lokalnega radia o branju in knjigah, poročanje o delu krožka v lokalnih, regionalnih in nacionalnih časopisih.

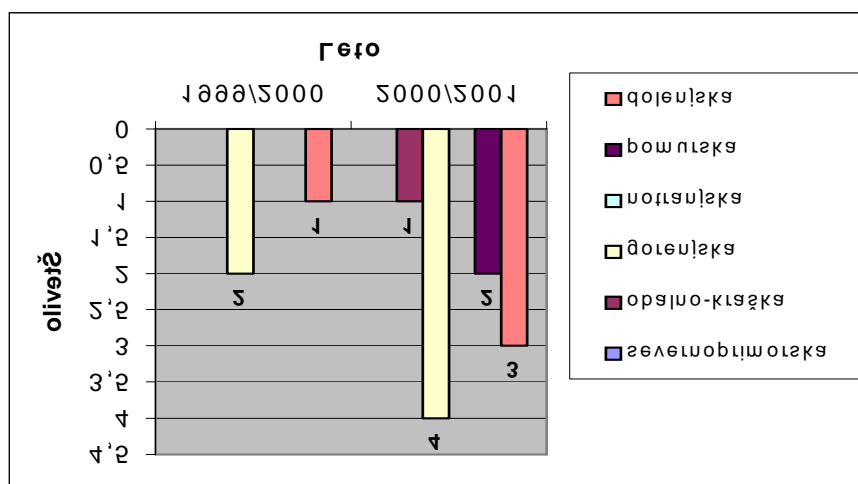
II.1.3 REGIONALNA ZASTOPANOST ŠTUDIJSKIH KROŽKOV BEREMO Z MANCO KOŠIR

Regionalna¹¹ zastopanost študijskih krožkov Beremo z Manco Košir se je v drugem letu, v primerjavi s prvim, nekoliko spremenila. Na spremenjen obseg in razpršenost bralnih krožkov po posameznih regijah je vplivalo število novo usposobljenih mentorjev, ki izhajajo iz novih lokalnih oziroma regionalnih področij.

Slika 11: Razvoj števila študijskih krožkov Beremo z Manco Košir v obdobju 1999-2001 glede na regionalno pripadnost

¹¹ Regionalna zastopanost bralnih študijskih krožkov je predstavljena po klasifikacij regij, ki smo jo uporabili v lanskoletnem nacionalnem poročilu.

Slika 12: Razvoj števila študijskih krožkov Beremo z Manco Košir v obdobju 1999-2001 glede na regionalno pripadnost

Tudi v letošnjem letu je največ krožkov delovalo v ljubljanski (letos 5, lani 4 krožki) regiji. Sledijo gorenjska (letos 4, lani 2 krožka), mariborska (letos 4, lani 1), dolenska (letos 3, lani 1) in celjska regija (v obeh letih po 1 krožek). V letošnjem letu so zaživeli bralni študijski krožki tudi v koroški (2 krožka), pomurski (2 krožka), zasavski (1 krožek) in Obalno-kraški (1 krožek) regiji. V obeh obravnavanih obdobjih krožki niso delovali v severno-primorski, posavski in notranjski regiji.

II.1.4 RAZVOJ OSEBJA ZA VODENJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV BEREMO Z MANCO KOŠIR

Z razvojem projekta Študijski krožki Beremo z Manco Košir je povezano tudi usposabljanje mentorjev. Od leta 1999 do 2001 je izobraževanje mentorjev potekalo v obliki:

- temeljnega usposabljanja kandidatov za mentorje študijskih krožkov bralne kulture in
- stalnega strokovnega spopolnjevanja že usposobljenih mentorjev.

II.1.4.1 TEMELJNO USPOSABLJANJE MENTORJEV ŠTUDIJSKIH KROŽKOV BEREMO Z MANCO KOŠIR

Med pomembnejšimi dejavnostmi projekta je usposabljanje ljudi za širjenje bralne kulture na nivoju lokalne skupnosti. V ta namen organizira Andragoški center Slovenije temeljno usposabljanje mentorjev bralne kulture. Namen usposabljanja je seznanitev udeležencev s pristopi dela v majhnih skupinah, ugotavljanje interesov udeležencev, usmerjanje in načrtovanje učenja v skupini, spoznavanje osnovnih procesov in dejavnikov učinkovitega branja ter seznanjanje udeležencev z različnimi animacijskimi pristopi pri predstavitvi dela krožka in širjenja bralne kulture v okolju. Na koncu usposabljanja udeleženci pripravijo seminarsko nalogo, ki je hkrati tudi načrt za delo pri izvajanju bralnega študijskega krožka v praksi. Po uspešno opravljeni seminarski nalogi in 80-odstotni prisotnosti na usposabljanju, udeleženci pridobijo potrdilo o usposobljenosti, ki je pogoj za sodelovanje v projektu.

Od novembra 1999 do avgusta 2001 smo usposobili tri skupine kandidatov za mentorje študijskih krožkov bralne kulture. Usposabljanja se je udeležilo skupaj 71 kandidatov, potrdilo o usposobljenosti je doslej pridobilo 44 mentorjev.

Spopolnjevanje mentorjev

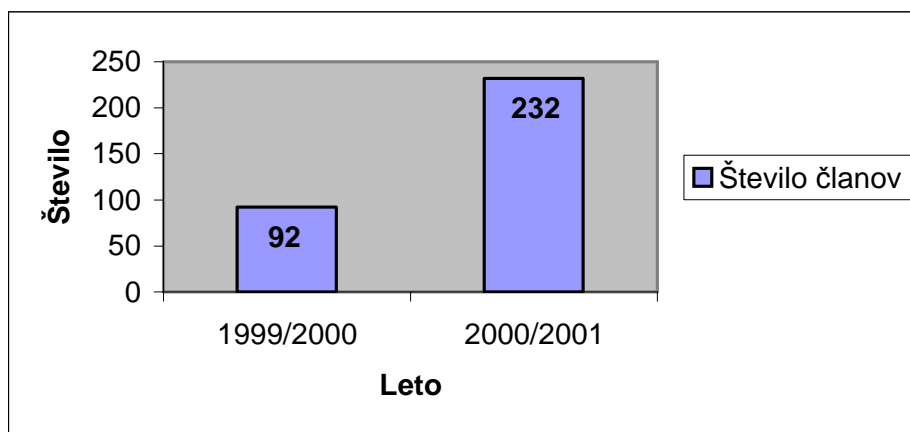
Stalno strokovno spopolnjevanje mentorjev je namenjeno pridobivanju novih znanj s področja branja in širjenja bralne kulture v lokalnem okolju, izmenjavi izkušenj med mentorji, seznanjanju mentorjev z rezultati dela projekta na nacionalni ravni ter skupnemu ugotavljanju in načrtovanju različnih aktivnosti na lokalnem in nacionalnem nivoju, ki lahko pripomorejo k povečanemu zanimanju ljudi za branje leposlovja in vključevanju v nadaljnje izobraževanje.

V obdobju dveh let, odkar deluje projekt, smo organizirali tri dopolnilna usposabljanja za že usposobljene mentorje. Na usposabljanju so se udeleženci seznanili s sledečimi vsebinami:

- predstavitev evalvacijskega poročila o delovanju projekta za šolsko leto 1999/2000 ter izmenjava izkušenj med mentorji (28. september 2000),
- predavanje dr. Igorja Saksida na temo Ustvarjalno branje ter izmenjava izkušenj med mentorji (21. december 2000),
- predavanje dr. Igorja Saksida na temo Zakaj naj tudi odrasli berejo mladinsko književnost ? ter izmenjava izkušenj med mentorji (10. maj 2001).

II.1.5 UDELEŽENCI ŠTUDIJSKIH KROŽKOV BEREMO Z MANCO KOŠIR V OBDOBJU 1999-2001

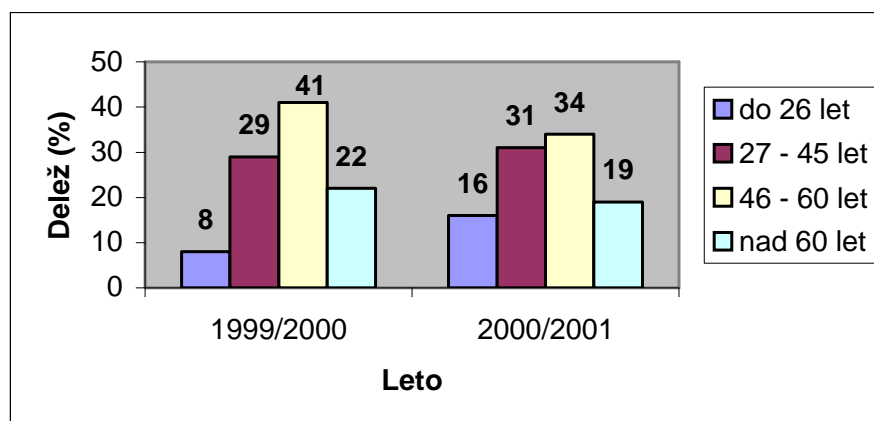
V prvem letu je bilo v krožke vključenih 92 udeležencev, v drugem letu pa že 232. V drugem letu je bilo torej 140 udeležencev več kot v prvem letu.

Slika 13: Število udeležencev študijskih krožkov Beremo z Manco Košir v obdobju 1999-2001

V nadaljevanju predstavljamo starostno, izobrazbeno, spolno in zaposlitveno sestavo udeležencev.

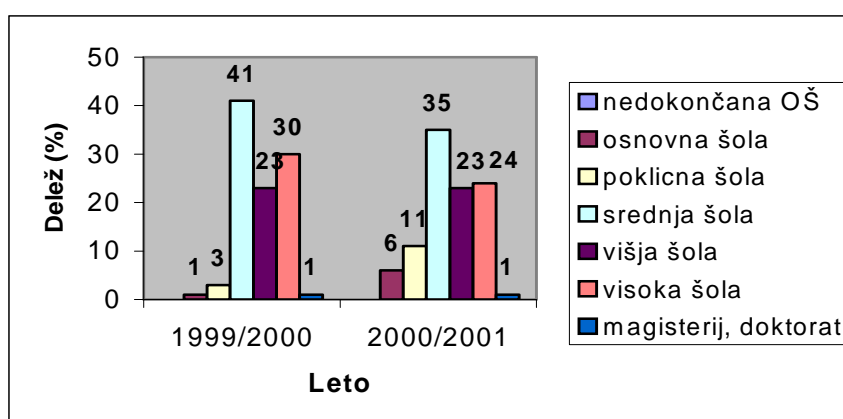
II.1.5.1 STAROSTNA SESTAVA UDELEŽENCEV

Slika 14: Razvoj starostne sestave udeležencev študijskih krožkov Beremo z Manco Košir obdobju 1999-2001

Tako kot v lanskem letu tudi v letošnjem letu prevladujejo udeleženci, stari od 46 do 60 let (letos 34 %, lani 41 %), sledijo tisti, stari od 27 do 45 let (letos 32 %, lani 29 %). Najmanj udeležencev je starejših od 60 let (letos 19%, lani 22 %) in mlajših od 26 let (letos 16 %, lani 8 %).

II.1.5.2 IZOBRAZBENA SESTAVA UDELEŽENCEV

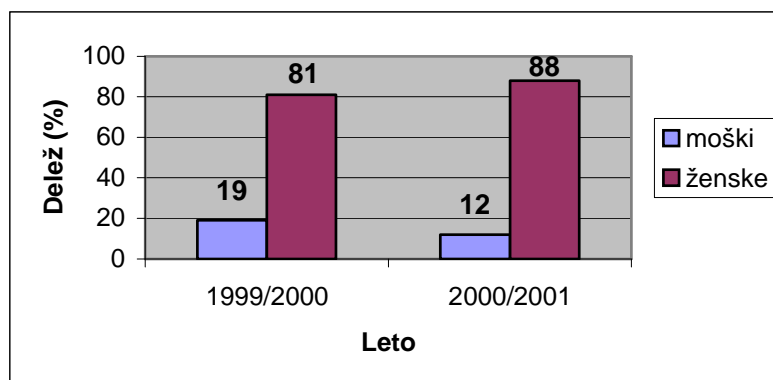
Slika 15: Izobrazbena sestava udeležencev študijskih krožkov Beremo z Manco Košir v obdobju 1999-2001

Izobrazbena sestava udeležencev se v obdobju dveh let ni spremenila. Prevladujejo udeleženci s srednjo šolo (letos 35 %, lani 41 %), sledijo udeleženci z visoko (letos 24 %, lani 30 %), višjo (v obeh letih 23 %) in poklicno

šolo (letos 11 %, lani 3 %). Najmanj je udeležencev z osnovno šolo (letos 6 %, lani 1 %) ter magisterijem in doktoratom (v obeh letih 1).

II.1.5.3 SESTAVA UDELEŽENCEV PO SPOLU

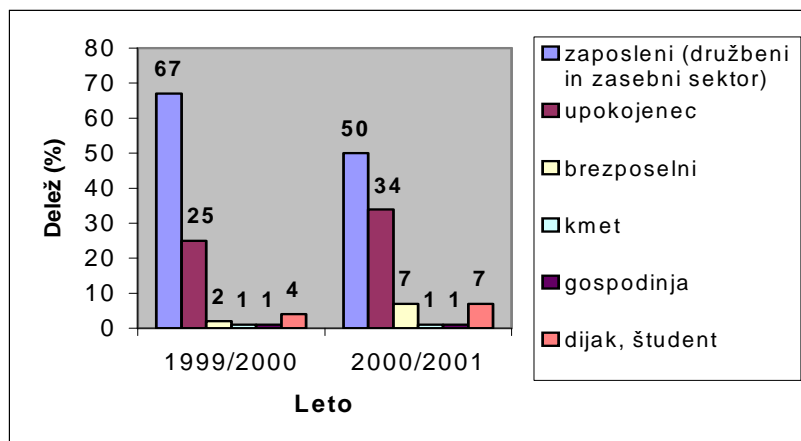
Sestava udeležencev po spolu se tudi letos ni spremenila. V bralnih študijskih krožkih že drugo leto prevladujejo ženske (letos 88 %, lani 81 %).

Slika 16: Razvoj sestave udeležencev študijskih krožkov Beremo z Manco Košir po spolu v obdobju 1999-2001

II.1.5.4 SESTAVA UDELEŽENCEV PO ZAPOSLOTVENEM POLOŽAJU

Tudi letos je bilo največ udeležencev zaposlenih v družbenem sektorju (letos 41 %, lani 53 %), sledijo jim upokojniki (letos 34 %, lani 25 %), zaposleni v zasebnem sektorju (letos 9 %, lani 14 %), brezposelni (letos 7 %, lani 2 %) ter študenti in dijaki (letos 7 %, lani 4 %). Tudi v letošnjem letu je bilo v bralne študijske krožke vključenih najmanj gospodinj in kmetov (v obeh letih po 1 %).

Slika 17: Razvoj sestave udeležencev študijskih krožkov Beremo z Manco Košir po zaposlitvenem statusu v obdobju 1999-2001

II.1.6 FINANCIRANJE ŠTUDIJSKIH KROŽKOV BEREMO Z MANCO KOŠIR V OBDOBJU 1999 - 2001

Projekt Študijski krožki Beremo z Manco Košir je bil v obravnavanem obdobju različno financiran. Že od začetka je bil projekt denarno podprt iz proračunskih sredstev Ministrstva za šolstvo, znanost in šport. V letu 2001 je projekt podprlo tudi Ministrstvo za kulturo. Projekt že drugo leto denarno podpirata tudi Združenje založnikov in knjigotržcev Slovenije in Tobačna Ljubljana, d.o.o.

V prvem letu so stroške za izvedbo bralnih študijskih krožkov, krili tudi različni sponzorji (Tobačna Ljubljana, d.o.o, Založba Rokus, d.o.o, Telekom Slovenije, Mestna občina Ljubljana, Nova revija, d.o.o., Revija Ona, Ženski magazin Dela in Slovenskih novic.). V drugem letu pa je stroške izvedbe enega študijskega krožka krila le še Tobačna Ljubljana, d.o.o. Na osnovi izkušenj in težav, ki smo jih imeli v prvem letu, s pridobivanjem sponzorjev za kritje najosnovnejših stroškov izvedbe bralnih študijskih krožkov (stroški za avtorski honorar mentorja, organizacijski in materialni stroški krožka) ter dejstva, da je projekt še v razvojni fazi in da ga je potrebno denarno podpreti tudi na nacionalni ravni, smo za financiranje dejavnosti večjega obsega bralnih študijskih krožkov zaprosili Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport. 6 bralnih študijskih krožkov je v letu 2001 financiralo tudi Ministrstvo za kulturo.

Obseg denarja, ki ga dobijo bralni študijski krožki od Ministrstva za šolstvo, znanost in šport in Ministrstva za kulturo, večinoma zadošča za poravnavo najosnovnejših stroškov. Izjemoma si člani postavijo akcijske cilje, ki presegajo vsoto denarja, ki je na voljo. Tedaj si krožki poiščejo dodatne vire. Ti krožki si najpogosteje poiščejo sponzorje v svojem lokalnem okolju.

II.2 SKLEPI

Študijski krožki Beremo z Manco Košir so namenjeni širjenju bralne kulture v vseh življenjskih obdobjih, v različnih socialnih in kulturnih okoljih. Predstavljajo priložnost neformalnega učenja in spopolnjevanja znanja s področja jezika, kulturne dediščine in sodobne literature. Namen projekta Študijski krožki Beremo z Manco Košir je spodbuditi čimveč odraslih k učenju in druženju ob branju književnosti ter širiti bralno kulturo v različna socialna in kulturna okolja.

Na obseg in kakovost razvoja projekta vplivajo različni dejavniki: prepoznavanje pomena branja književnosti v vseh življenjskih obdobjih in različnih okoljih na nivoju posameznika in skupnosti (lokalne in nacionalne); zanimanje posameznikov in različnih organizacij v lokalnem okolju (knjižnice, muzeji, različna društva, različne izobraževalne organizacije ipd) za sodelovanje v projektu; zagotavljanje minimalnih proračunskih sredstev s strani različnih ministrstev za razvoj projekta, ki obsega zagotavljanje zadostnega števila usposobljenih mentorjev za razvijanje bralnih študijskih krožkov v vseh slovenskih regijah, stalno strokovno spopolnjevanje za že usposobljene mentorje bralne kulture in izvajanje bralnih študijskih krožkov v praksi.

Če primerjamo podatke iz obdobja dveh let, odkar deluje projekt, potem ugotovimo, da se je obseg delovanja projekta v zadnjem letu povečal - v prvem letu je bilo usposobljenih 17 mentorjev, v drugem letu pa že skupaj 44. Posledica tega je povečano število izpeljanih bralnih študijskih krožkov in udeležencev. Število bralnih študijskih krožkov se je iz 9 povečalo na 23, število udeležencev pa iz 92 na 232.

Udeleženci študijskih krožkov Beremo z Manco Košor

Sestava udeležencev študijskih krožkov (glede na starost, spol, izobrazbo in status) se v obdobju dveh let ni spreminjala:

- V obeh letih prevladujejo udeleženci, stari od 46 do 60 let, sledijo tisti, ki so stari od 27 do 45 let. Najmanj udeležencev je starejših od 60 let in mlajših od 26 leta.

- Že drugo leto prevladujejo udeleženci s srednjo šolo, sledijo udeleženci z visoko, višjo in poklicno šolo; najmanj je udeležencev z osnovno šolo ter z magisterijem in doktoratom. V bralne krožke se do sedaj niso vključevali ljudje brez končane osnovne šole.
- Sestava udeležencev po spolu se tudi letos ni spremenila - v bralnih študijskih krožkih že drugo leto bistveno prevladujejo ženske.
- Po zaposlitvenem statusu prevladujejo udeleženci, zaposleni v družbenem sektorju, sledijo jim upokojnici, zaposleni v zasebnem sektorju, brezposelni ter študentje in dijaki. Tudi v letošnjem letu je bilo v bralne študijske krožke vključenih najmanj gospodinj in kmetov.

Že drugo leto se v bralne študijske krožke vključujejo večinoma zaposlene ženske, ki imajo končano srednjo šolo. V prihodnje je potrebno večji poudarek nameniti animaciji ljudi z nižjo stopnjo izobrazbe ter tiste, ki so izključeni iz dejavnega življenja (brezposelni, upokojnici, kmetje, gospodinje).

Regionalna zastopanost študijskih krožkov Beremo z Manco Košir

Že drugo leto je največ bralnih študijskih krožkov delovalo v ljubljanski regiji; sledijo ji gorenjska, mariborska, dolenska in celjska. V letošnjem letu so zaživali bralni študijski krožki v novih regijah, in sicer: na Koroškem, Pomurju, Zasavju in Obalno-kraški regiji. V obeh obravnavanih obdobjih krožki niso delovali v severno-primorski, posavski in notranjski regiji. Pri nadaljnjem razvoju projekta je treba dodatno spodbuditi k sodelovanju regije, kjer bralni študijski krožki še niso delovali; predvsem pa kraje, kjer ni kulturnih in izobraževalnih organizacij. V takšnih območjih prebivalci nimajo priložnosti, da bi se skupaj učili, brali, se o prebranem pogovarjali ter načrtovali različne izobraževalne oziroma kulturne dejavnosti, ki bi pritegnile k sodelovanju in aktivnejšemu delovanju ljudi v teh okoljih.

Vsebina dela študijskih krožkov Beremo z Manco Košir

Študijski krožki Beremo z Manco Košir se za razliko od ostalih študijskih krožkov, ki potekajo pod okriljem Andragoškega centra Slovenije, ukvarjajo

izrecno z branjem leposlovja ter širjenjem bralne kulture v lokalnem okolju. Izbor knjig, ki jih bodo brali udeleženci v krožku, je odvisen od želja in interesov vseh udeležencev v krožku; običajno ga pripravijo vsi udeleženci skupaj. Sproti se dogovorijo, katerega avtorja oziroma literarno delo bodo obravnavali in na kakšen način bo potekalo delo v skupini. V večini študijskih krožkov berejo slovensko književnost (predvsem slovenski sodobni roman in poezijo). Najpogosteje je delo v krožku organizirano tako, da udeleženci preberejo isto literarno delo doma, na srečanju se o prebranem pogovarjajo; udeleženci pa lahko tudi sami izberejo najljubšega avtorja oziroma njegovo delo in ga potem predstavijo drugim udeležencem v skupini. V nekaterih krožkih so obravnavali tudi literarna dela tujih avtorjev. Namen bralnih študijskih krožkov je, kot smo že omenili, širiti bralno kulturo v okolju ter z različnimi animacijskimi pristopi spodbuditi k branju čimveč ljudi, predvsem tiste, ki ne berejo leposlovja. Udeleženci študijskih krožkov so javnost seznanili z delom krožka na različne načine: preko lokalnih in nacionalnih medijev (televizija, radio, časopisi) ter z organizacijo javnih prireditev, kot so literarni večeri, razstave knjig in gradiv slovenskih literatov ipd. V letu 2001 so bralni študijski krožki iz različnih krajev Slovenije sodelovali na dveh večjih prireditvah, in sicer na prireditvi "V Nami niste sami – knjige so z vami", ki je potekala v prostorih veleblagovnice Nama v Ljubljani (februar 2001), in v sklopu prireditve Slovenski dnevi knjige (april 2001). Namen obeh prireditev je bil opozoriti širšo javnost na pomen branja književnosti v vseh življenjskih obdobjih ter pridobiti čimveč novih bralcev.

III POVZETEK IN PRILOGE

Leta 2000/2001 je študijske krožke prijavilo 67 organizacij (34% zasebne, 33% ljudske univerze, 25% druge organizacije in 8% društva). Izvedli so 168 študijskih krožkov in 23 študijskih krožkov Beremo z Manco Košir.

Pod okriljem 97 organizacij se je za vodenje krožkov doslej usposobilo 388 ljudi, redno aktivnih pa je 128. Študijske krožke Beremo z Manco Košir nadalje vodi 44 mentorjev, med katerimi jih je bilo letos aktivnih 19.

V študijskih krožkih je letos 1719 udeležencev, od tega 232 v študijskih krožkih Beremo z Manco Košir. Aktivne so bile predvsem ženske, še posebej pri branju (77%, v ŠK BMK 88% žensk). Največ jih je bilo v starostnem razredu med 27 in 45 leti (44% vseh udeležencev), medtem ko so v študijskih krožkih BMK aktivni starejši (s 34% prevladuje starostni razred med 46 in 60 leti). Pretežno so zaposleni v družbenem sektorju, kjer najdemo 43% vseh udeležencev (41% v ŠK BMK). Vse več je tudi upokojenk (25% od vseh udeležencev oz. 34% v ŠK BMK). V obeh tipih krožkov je bilo po 35% srednješolsko izobraženih udeležencev. Prostorska porazdelitev kaže na zaostajanje Zasavja (nobenega ŠK), Notranjske (nobenega ŠK BMK) in Dolenjske (v slednji so delovali le 3 ŠK BMK). Ostale regije so zastopane primerljivo z okoli 15% ŠK in z vsaj po dvema ŠK BMK.

Če so se sprva udeleženske zanimale predvsem za ročna dela, jih zadnja leta vse bolj zanima učenje kot tako. Letos si je za izobraževalne cilje izbralo učenje 22%, leta 1997/1998 pa 25%. Vsaj petina se jih torej namensko uči, tretjina izbira izvirne vsebine (npr. silvestrovanje, SWOT analiza, čistilna akcija), posamično pa se že razvijajo prvine aktivnega državljanstva.

Večji razmah te oblike učenja in dela odraslih omejujejo razpoložljivi finančni viri in necelovito razumevanje njihove večnamenske vloge. Največje breme njihovih stroškov sicer še vedno krije državni proračun, kar je skladno z namenom in učinki študijskih krožkov, vse več sredstev pa namenjajo tudi različni sponzorji, ki jih aktivira Andragoški center Slovenije ali posamezni študijski krožki sami.

Priloga 1

Preglednica: Študijski krožki, ki so delovali v obdobju od 1. septembra do 31. avgusta 2001; rdeče obarvani so nagrajeni

KRAJ	ORGANIZACIJA	ŠK 00/01	MENTOR
Ajdovščina	Zavod za kulturo, izobraževanje in šport	Svet pred domačim pragom	Boža Bolčina Nives Ličen Boža Bolčina
		Učimo se med seboj	
		Pogovori z otrokom	
Celje	LU	Zdravilna zelišča	Jana Turk Šulc
Gornja Radgona	LU	Tradicionalne hladne jedi v Prleških vinotočih	Anton Vodan
		Slikanje na svilo	Jože Rogan
		Gradovi so starejši od nas	
Jesenice	DU Viktorja Stražišarja	Izdelovanje rož iz najlona	Marija Fermišek
		Mozaik s kamni	
		Zdravilna zelišča v naši okolici	
Krško	Posavski center za permanentno izobraževanje	Lončarstvo	Nataša Kršak
		Po sledih mehiških staroselcev	Bernardka Zorko
		Vino in hrana	
Maribor	Andragoški zavod LU	Kdor se zdravo hrani, dalj živi	Pepca Godina
		Kako ljudem zagotoviti občutek varnosti	Nada Kranjc
		Živeti dalj, ostati mlad	
Murska Sobota	LU	Utrujmo svojo osebnost	Mihaela Flisar
		Beltinci - domača ponudba na kmetiji	Angela Svenšek
		Ohranjanje spomina na izumirajoče obrti	Marjan Čenar
Novo mesto	RIC	Oblikujmo skupaj	Marjeta Gašperšič
		Oblikovanje iz gline	Zvonka Potočar
		Vaje pomlajevanja in samozdravljenja	Marjana Štern
Ormož	LU	Učimo se angleško	Šavora Milica
		Skozi branje spoznajmo lokalne literate	
		S kolesom obiščimo in spoznavajmo kraje občine	
Postojna	LU	Fotografija skozi čas	Marjana Urbančič Nevenka Burger
		Naredimo naš kraj lepši	
		Vegetarijanstvo za svečane priložnosti	
Radovljica	LU	Poslovna ženska in »hitra« priprava hrane	Lea Zlodej
		Silvestrovanje Vrtačarjev	
		Poslovni bonton	
Rogaška Slatina	LU	Pravljice na vasi	Kozjek Azira
		Gibanje in oblika	Erna Ferjanič Fric
		Zdravi z naravo	Agata Brantuša

Sežana	LU	Kraška motivika v grafiki in glini	Aljana Resinovič
Slovenska Bistrica	LU, ZKI	Ustvarjamo iz naravnih materialov - kako smo krasili dom nekoč in kako danes	Vida Lipoglav
		Stara rokodelstva na področju Pohorja, Haloz in Dravinjskih goric	Nada Milošič
		Dediščina na območju Makol	Sonja Plaznik
Trebnje	enota LU, CIK	Likovni - ustvarjalni	Darinka Tomplak
Tržič	ZIK - LU	Izdelujemo sveče	Heda Šivic
		Po starih poteh	Jana Mlačnik
		Sadjarstvo	Heda Šivic
Velenje	LU	Kreativna ... vsak dan v letu – ustvarjalnost – sprostitvev ali nuja?	Mirjana Šibanc
		Zdravilne rastline	Talajič Kata
		Voda v prostoru (oživitev reke Pake v Velenju)	Saša Piano
Žalec	UPI-LU Žalec	Uredimo si elektronsko pisarno	Franja Centrih

Ajdovščina	ZPMS	Starševstvo kot izziv	Jana Bolčina
		Mala Gora - pozabljeni raj	Valič Kristina
		Za boljše sporazumevanje	Bolčina Jana
Brežice-Radeče	ZGS	Svibno	Prah Jože
Cerknica	Vitra	Samogradnja sprejemnikov sončne energije	Bojan Žnidaršič
		Turizem na podeželju	Tatjana Gostiša
		Kako zasnujem, napišem, realiziram in evalviram uspešen projekt	Bojan Žnidaršič
Celje	ZGS	Naravoslovna učna pot Menišija	Borut Debevc
		Alfabet	Andreja Jelen Mernik
		Adventni čas na Ponikvi iz roda v rod	
		Didaktične igre pri pouku matematike	
		Origami kot sprostitvev za starejše	
Cirkulane	HALO	Reja drobnice – priložnost, rešitev- na območju Haloz ob vstopu Slovenije v EU	Miran Reberc
Dornberk	OŠ Dornberk	Kako pomagati otroku pri učenju	Alenka Pegan Colja
		Branje v krogu družine nas bogati	Ivica Bagon
Domžale	Sativa&Godec d.n.o.	Slikanje na porcelan	Alenka Godec
		Slikanje in barvanje tekstila	Olivera Petrovič
Dutovlje	Memory	Morski val: preko likovnega ustvarjanja do večje življenjske uspešnosti	Ksenija Turk
		Spoznavajmo sebe in način učenja – za učinkovito in dolgoročno znanje	

Gornja Radgona	Zgodovinsko društvo	Osamosvojitvena vojna 1991 v Gornji Radgoni	Jože Rogan	
		Stare preše v Sovjaku		
Izola	Matična knjižnica	Izposoja knjižničnega gradiva na dom za posebne primere Branje na domu ostarelim in slabovidnim	Špela Pahor	
	Stik	Komunikacija v angleškem jeziku Konverzacija v italijanskem jeziku	Antonija Gornik	
Kranj	Gorenjski muzej	Kdo je kdo v občini Radovljica	Dežman Jože	
		Kroparsko umetno kovaštvo	Tatjana Dolžan Eržen	
Kočevje-Dobropolje	ZGS	Naravoslovna pot pri Žouknu	Andrej Andoljšek	
Lendava	ZKO	Odpad v funkciji umetnosti	Štefan Huzjan	
Ljubljana	ARX	Načrtovanje športne vadbe	Tone Simonič	
		O zaupanju med starši in otroki	Simonič-Vidrih Mateja	
		Italijanski	Kaja Petre Drašler	
	Euro šola	Italijanski - začetni		
		Primerjava Slo - Francija (v fr. jeziku)		
		Tea time - klepet v angleškem jeziku		Vesna Dobrila
	Glotta Nova	Poti uspešnosti		Milan Kotnik
		Debatni večeri		Tončka Godina
		Poklici		Irena Reberšak
	Zavod Zarja	Kdo sem in kam grem		Korošec Mateja
		Vse o denarju		
		Ilustracija, risba, karikatura – ohranjanje kulturne dediščine		Jiři Kočica
	Srednja trgovska šola	Kiparstvo in slikarstvo		Freyer Agata
		Oblikovanje plakata		Kočica Jiři
		Učenje veščin vodenja		Lukšič Andrej
	Inštitut za ekologijo	Razvoj Semiča		Margita Stariha
Slepi v urbanem okolju			Stane Padežnik	
Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije	Hrana kot zdravilo		Majda Muri	
	Balintova metoda v šolstvu		Stane Padežnik	
	Oblikovanje slanega testa		Marija Kralj	
Maribor	Doba	Dobrote štajerske kuhinje - stari običaji		
		Različne tehnike slikanja na svilo	Darinka Ujčič	
		Starejši delavci med teorijo in prakso	Dušan Detiček	
	ZSSS OE Podravja	Beležimo ohranjamo naše delo	Marija Erakovič	

Mežica	Stik	Moje zdravje je moj zaveznik	Dragomirka Šavc
		Kulturna dediščina Mežice	Marjana Skralovnik
		Kako beremo roman	
	ALP Peca	Kruh in krušno pecivo za petek in svetek	Marija Vaukan
		Ureditev domačega zeliščnega vrta	
Muta	AA inženiring	Ples tako in drugače	Anita Ambrož
		Modni dodatki	Alenka Brišnik
Piran	Vrtec Mornarček	Kako postati prostovoljec	Natalija Planinc
		Odgovorneje do dediščine	
Postojna	Athena	Čarobni prednovoletni čas	Otoničar Flora
		Raku v novem tisočletju	Helena Kovač
Ptuj	Animacija	Ženska podjetnica	Milica Robin
		Likovno ustvarjanje	
Radovljica	DZOR	Priložnost za nov začetek	Monika Brinšek
		Pišem, torej sem	Meta Šilc
Radlje ob Dravi	Center za socialno delo	Čitalnica 2	Marijana Sadar
		Veselimo se skupaj	Tanja Štefl
		Želim naučiti kolegico – kolegica se želi naučiti	Darinka Kovše Ketiš
	ZGS	Šintli	Jerneja Čoderl
Ravne na Koroškem	Center za socialno delo	Za ljubitelje ustvarjanja	Nevenka Lednik
		Od cvetne do bele nedelje	Danica Hudrap
Remšnik	Kulturno društvo (DPM)	Vodenje društva	Marjan Račnik
		Kmečka verska tradicija ob meji	
		Radi delamo z otroki	
Ruše	Tiža	Spoznavajmo zdravilne rastline	Lidija Sabolek
Slovenska Bistrica	Impol Kading	Ohranimo zdravje z zdravo prehrano	Žarka Fišinger
Sevnica	Maksima	Spremljamo in se odzivamo na (ne)dogajanja v naši občini	Danica Božič
		Premagati tremo - postati bolj samozavesten in aktiven	

Velenje	ADS	Cvetlični aranžmaji	Slavka Mijoč
		Lončarjenje	Igor Bahor
	Invel	Vodnik po mojih pravicah in obveznostih	Selma Filipančič
		Zdrav duh v zdravem telesu	#
		Dobra komunikacija - pot do uspeha	Ivanka Filipančič
	Vid Velenje	Ustvarjalnost iz slanega testa in drugih mas	Mijoč Slavka
Priprava in organizacija mednarodne znanstvene konference		Nena Mijoč	
Žalec	Center za socialno delo	Gobe - vrste in njihova uporabnost	Irena Pražnikar
		Gradovi na slovenskem	Tatjana Pogorelčnik
		Značilnosti slovenske Istre	Irena Pražnikar
		Samozavestno nastopam pred skupino	Nada Mulej
	SLEDI	Intuicija - notranja modrost	
		Celostne metode obravnavanja stresa	

Priloga 2

Preglednica: Študijski krožki Beremo z Manco Košir, ki so delovali v obdobju od 1. septembra 2000 do 31. avgusta 2001

Kraj	Organizacija	Študijski krožek	Mentor/ica
Škofja Loka	Ljudska univerza Škofja Loka	Beremo z Manco Košir Škofja Loka	Marjeta Ahačič
Maribor	Osnovna šola Kamnica	Beremo z Manco Košir	Zora A. Jurič
Nova vas	Osnovna šola Toneta Šraja-Aljoše	Beremo z Manco Košir	Martina Kočevar
Ptuj	Ljudska univerza Ptuj	Beremo z Manco Košir	Maja Kodrič
Bled	Društvo za zdrav os. razvoj Radovljica	Beremo z Manco Košir	Ana Marija Kovač
Gornja Radgona	Ljudska univerza Gornja Radgona	Marko Golar – pesnik, pisatelj, prijatelj vina	Marjana Kovačič
Polzela	Sledi d.o.o. Žalec	Beremo z Manco Košir	Magdalena Novak
Ljubljana	ŠOLT	Šoltov in Beletrinin študijski krožek	Mojca Potočnik
Maribor	ŠOU Maribor	Mariborski študentski bralni krožek	Mojca Potočnik
Hoče	ŠOU Maribor	Kako beremo matere in hčere	Mojca Potočnik
Ruše	Tiža Ruše	Bralna značka – malo drugače	Lidija Sabolek
Novo mesto	RIC Novo mesto	Ure branja v Domu starejših občanov	Marjana Štern
Novo mesto	RIC Novo mesto	Beremo z Manco Košir	Marjana Štern
Ljubljana	Društvo Vita	Vitarom	Darja Gorup
Ljubljana	Tobačna	Pravljice za odrasle	Rudi Lipovšek
Šenčur	Ljudska univerza Kranj	Beremo z Manco Košir	Nataša Škofic Kranjc
Kranj	Ljudska univerza Radovljica	Beremo z Manco Košir	Nataša Škofic Kranjc
Kočevje	Ljudska univerza Kočevje	Beremo z Manco Košir	Jožica Pečnik
Šmartno pri Litiji	Ustvarjalno središče Breznikar	Beremo z Manco Košir	Magda Omahen
Zagorje	Zasavska ljudska univerza	Beremo z Manco Košir v Zagorju	Valentina Uran
Sežana	Kosovelova knjižnica Sežana	Sončna ura	Maja Razboršek
Podvelka	Knjižnica Radlje ob Dravi	Berem s prijatelji	Ljubica Rek
Murska Sobota	Ljudska univerza Murska Sobota	Beremo z Manco Košir	Mateja Perger

Priloga 3

Program prireditve V Nami niste sami – knjige so z vami

Pri pripravi in uresničitvi programa prireditve *V Nami niste sami – knjige so z vami* so sodelovali študijski krožki Beremo z Manco Košir in številni literarni in glasbeni ustvarjalci. Prireditev je potekala v vseh nadstropjih veleblagovnice Nama v Ljubljani ter je obsegala sledeče dejavnosti:

- V pritličju so pesniki, pesnice, pisatelji in pisateljice podpisovali svoje knjige ter se z bralci pogovarjali o svojem literarnem ustvarjanju. Med podpisovalci knjig je bilo 9 različnih avtorjev in avtoric, in sicer: Boris A. Novak, Neža Maurer, Jani Virk, Maja Vidmar, Alojz Ihan, Nejka Omahen, Tone Pavček, Nina Kokelj in Klemen Pisk.
- Na otroškem oddelku je potekal otroški program, ki so ga organizirali: avtorici Darja in Tamara Gorup sta predstavili pravljico Strašen teden s čarovnicami; študijski krožek iz Novega mesta je skupaj z Ivanko Mestnik prikazal otroško pripoved Gorjanski škrati v kraljestvu Brbuča; klovnesa Eva Škofič Maurer je skupaj z Nino Kokelj in Nežo Maurer predstavila Otroško čokolado, otroci so skupaj z Vido Voglar brali pravljico Medvedek Pu. Ves čas prireditve je na otroškem oddelku potekala otroška delavnica in predstavitev projekta Družinska pismenost, ki poteka v okvirju Andragoškega centra Slovenije.
- V petem nadstropju je študentski študijski krožek iz Ljubljane organiziral branje študentske literature.
- V drugem nadstropju je študijski krožek iz Škofje Loke skupaj s pesnikom Kozmo Ahačičem in pevko Uršulo Ramovš predstavil Tavčarjeva dela.
- V prvem nadstropju so članice študijskega krožka iz Maribora brale ljubezensko poezijo.
- Člani študijskega krožka iz Ljubljane so skupaj z improvizacijsko skupino Impro liga v tretjem nadstropju brali in improvizirali pravljice za odrasle.
- V četrtem nadstropju je študijski krožek iz Polzele organiziral predstavitev mladinske literature.
- Program se je zaključil s prireditvijo v kleti Nama, kjer je študijski krožek iz Gornje Radgone predstavil poezijo Marka Gobarja. Program sta popestrila še Tone Pavček in glasbenik Janez Ferenc.

V času prireditve je potekala tudi krajša anketa o branju leposlovja. Vsak obiskovalec prireditve, ki je bil pripravljen izpolniti anketo o branju, je dobil knjigo. Knjige so podarile različne založbe: Gyrus d.o.o., Cankarjeva založba d.d., Mladinska knjiga d.d., Didakta d.o.o., Center za slovensko književnost, Zbirka Aleph, Založba Kmečki glas, Državna založba Slovenije d.d., Prešernova družba d.d., Založba Rokus d.o.o., Založba Žbrinca d.o.o., Založba Goga, Delta - Društvo za kulturološke raziskave, Založba Karantanija d.n.o, Rea komunikacije d.o.o., Založba Mladika d.o.o., Založba Kres d.o.o. in Slovenska knjiga d.o.o.